लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

सिद्ध कुमाख गाउँपालिका, सल्यान

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

सिद्ध कुमाख गाउँपालिका, सल्यान

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८३ वैशाख **महालेखापरीक्षक**

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

Office of the Auditor General

प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय, कर्णाली प्रदेश

काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२९

च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/285

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,
सिद्ध कुमाख गाउँपालिका,
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय, सल्यान।

विषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको बेहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(टिकाराम श्रेष्ठ)
नायब महालेखापरीक्षक

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-२९
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/285

विषय: लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,
सिद्ध कुमाख गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,
सल्यान।

१.कैफियतसहितको राय

हामीले यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियतसहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेस भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको बार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ लगायत सम्वन्धित प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२.कैफियतसहितको राय व्यक्त गर्ने आधार

२.१. महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नु पर्नेमा यस पालिकाले तयार पारेको वित्तिय विवरणमा अन्तरसरकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय तथा विविध कोष लगायतका कारोबार समावेश गरेको छैन।

२.२ गाउँपालिकाको आय व्ययतर्फ रु. ७३ करोड ३१ लाख १२ हजारको लेखापरीक्षणबाट रु.३९ लाख बेरुजु प्रतिक्रियाबाट रु.५ लाख ११ हजार फस्र्यौट भई असुल गर्नुपर्ने रु. १ लाख ३७ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू.३२ लाख ५२ हजार, गरी जम्मा रु.३३ लाख ८९ हजार बाँकी रहेको छ।गत वर्षसम्म कायम बेरुजु रु.११ करोड ९३ लाखमध्ये रु.२ करोड २० लाख ३० हजार फस्र्यौट भई यसवर्षको थपसमेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजु रु.१० करोड ६ लाख ५९ हजार बाकी रहेको छ।बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले गाउँपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन।हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ।वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौँ। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौँ।लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३.अन्य बेहोरा

लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४.वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापनको जिम्मेवारी

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ।गाउँ कार्यपालिका,अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत गाउँपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५.वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ।लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ।यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन।वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आकडा मानिएको छ।

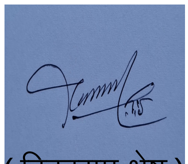

(टिकाराम श्रेष्ठ)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम							
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती		असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
५३	४७	३९,००,२७१	०	३३	५,१०,७५५	०	५३	१४	३३,८९,५१६	१,३७,३९३	०	३२,५२,१२३	०	०	३२,५२,१२३	०

अद्यावधिक बेरुजु स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
सल्यान	११,९३,००,२७३	0	२,२०,३०,३३५	९,७२,६९,९३८	0	३३,८९,५१६	१०,०६,५९,४५४

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८१/८२	५२	सुत्केरी पोषण कोशेली कार्यक्रम	१,३७,५००
२	२०८१/८२	४५	बैठक भत्ता	१,७५,९५०
३	२०८१/८२	२३	बढी भुक्तानी	१३,६००
४	२०८१/८२	४२	प्रविधि हस्तान्तरण	१८,८९२
५	२०८१/८२	५०	चाडपर्व सुविधा	१,३४,३५०
६	२०८१/८२	५१.२	आन्तरिक राजस्व	३०,४६३

७	२०८०/८१	५५	प्रशिक्षक भत्ता	९,६३९
८	२०७८/७९	२९.४	विविध तर्फ	७९,५६,२९६
९	२०७६/७७	१२५	सामाजिक सुरक्षा पेश्की	१,४०,६४,४००
जम्मा				२,२५,४१,०९०

सिद्ध कुमाख गाउँपालिका, सल्यान

(८०६६०५०५३००)

कुमाख गाउँपालिका , सल्यान

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय :- स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो।स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ। यस पालिकामा ५ वडा रहेको छ भने क्षेत्रफल ८९.३६ वर्ग किलोमिटर तथा १३१२७ जनसंख्या रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य :- लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि :- यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ।स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।४।२८ देखि २०८२/६/५ सम्म रहेको छ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा :- लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन्।सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति :- पालिकाको आय - व्ययतर्फ रु. ७३ करोड ३१ लाख १२ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ।सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ।

(छ) लेखापरीक्षणमा परीक्षण गरिएका मुख्य विषयहरु :- लेखापरीक्षण योजना अनुसार परीक्षण गरिएका विषयहरु अनुसूची-२ मा संलग्न छ।

(ज) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली :- लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु.४२४१४.०० असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ।

सि.नं	विवरण	रकम
१	शिक्षकको तलव बढी निकासा भएको	३२,४१४.०
२	स्वास्थ्य तर्फको असुल	१००००
	जम्मा	४२४१४.०

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **एकीकृत आय-व्ययः**

पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को समग्र आर्थिक कारोबार समेटिने गरी तयार गरेको एकीकृत आर्थिक विवरणको संक्षिप्त अवस्था निम्नानुसार रहेको छः।

आयतर्फ		व्ययतर्फ	
विबरण	**रकम**	**विबरण**	**रकम**
गतवर्षकोजिम्मेवारीबाकी		**कुल खर्च**	
संचितकोष	२७८४१७८८ .५५	चालु खर्च	२१५३७१९७९.२१
धरौटी	४९१९११६.९६	पुँजिगत खर्च	७९९१३२७५.२१
प्रकोप व्यवस्थापन	११९५४५४.७०	**जम्मा**	**२९५२८५२५४.४१**
आन्तरिकराजस्व	२९८७६.३५	**अन्तरसरकारी खर्च तर्फ**	
विविध खर्च	२६४११४०.६३	सामाजिक सुरक्षा	५२९३६०५५.००
राजस्व आन्तरिक आय		आन्तरिक मामला	९१२०००
आन्तिक स्रोत	**५२९९०४०.९२**	**जम्मा**	**५३८४८०५५.००**
बाँडफाँडबाटप्राप्तराजश्व -संघ	६३४४७९७०.३५	**विविध जम्मा**	**२३३५४३२२**
बाँडफाँडबाटप्राप्तराजश्व-प्रदेश	७१९३१५.१५	सामाजिक विकास कार्यालय सल्यानबाट बालबालिका सहयोग कार्यक्रम	१५०००
बाँडफाँडबाटप्राप्तराजश्व-स्थानीय	२४२३२९.२०	**प्रकोप व्यवस्थापन कोष**	९४९२०८
संघीय अनुदान		धरौटी फिर्ता	१३५९११३
समानीकरण अनुदान	६६७०९५२०.००	अनुदान फिर्ता	२१०३१००१.२९
शसर्त अनुदान	१४६०५३७५०.००	**मौज्दात जम्मा**	**२४७६३८८२.०४**
विशेष अनुदान	४७८१७८२.००	संचित कोष	१६५८६२५१.८१
प्रदेशसरकारबाटप्राप्तअनुदान		धरौटी	४८५०४९३.०७
वित्तियसमानिकरणअनुदान	७२५२०००	प्रकोप व्यवस्थापन	२४६२४६.७०
शसर्त अनुदान	१०५२५३८५	आन्तरिक राजस्व खाता	२५०
अन्तरसरकारीअख्तियारी		विविध खर्च खाता	**३०८०६४०.४६**
सामाजिकसुरक्षा	५२९३६०५५.००		
आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्रालय	९१२०००.००		
विविध			
सामाजिक विकास कार्यालय	१८०००		
प्रदेश तथा स्थानीय शासन सहयोग कार्यक्रम सूचना प्रविधि अधिकृतको पारिश्रमिक	४३६४९९.८३		
धरौटी	१२९०४८९.११		
कुलजम्मा	**३९७२५१५१३.७५**	**कुल जम्मा**	**३९७२५१५१३.७५**

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

३ वित्तीय विवरण

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा पालिकाले प्रत्येक वर्षको साउन एक गतेदेखि आगामी वर्षको असार मसान्तसम्मको अवधिलाई आर्थिक वर्ष कायम गरी आय र व्ययको हिसाव राख्नुपर्दछ । सोही ऐनको दफा ६९ मा तोकिए अनुसार गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो आर्थिक कार्य प्रण ालीको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा देहाय बमोजिम छन्:

- स्थानीय तहले संचित कोषमा गत विगतको साविक पालिका र गा.वि.स. हरुबाट सरी आएको सम्पत्ती र दायित्व बाँकीको अवस्था समेत स्पष्ट देखिने गरी खाता राखेको छैन भने स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (NPSAS अनुरूप)म.ले.प.फा.नं.२७० ले साविकको उक्त कारोवार समेत देखिने गरी आय व्ययको यथार्थ चित्रण गर्न सकेको छैन ।
- कार्यालयले आ.व. २०८१।८२ को लागि बजेट तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्दा स्थानिय संचित कोषमा हुनसक्ने आम्दानी र खर्चको यथार्थतालाइ बिश्लेषण गरेर तर्जुमा गर्नुपर्नेमा सो बमोजिम भए गरेको पाइएन । यस स्थानिय सरकारको कार्यपालिका र सभाले बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा र स्वीकृत गर्दा गराउँदा आफ्नो अपेक्षित आम्दानी र खर्चलाइ विश्लेषण गरेर मात्र यथार्थतामा आधारित भएर तर्जुमा गर्नुपर्ने देखिन्छ ।
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७२ मा नगरपालिका तथा गाउँपालिकाले प्रत्येक वर्षको साउन १ गतेदेखि आगामी वर्षको आषाढ मसान्तसम्मको अवधिलाई आर्थिक वर्ष कायम गरी आय र व्ययको हिसाव राख्नु पर्दछ । सोही ऐनको दफा ६९ मा तोकिए अनुसार पालिकाले आफ्नो आर्थिक कार्य प्रणालीको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । कार्यालयले पेश गरेको वित्तीय विवरण यथार्थ र सही ढंगले तोकिए बमोजिमको ढाँचामा बन्नु पर्दछ ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालनऐन, २०७४ को नियम ७२(२) मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा पालिकाले संघिय तथा प्रादेशिक सरकारबाट हस्तान्तरित सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षण, एकीकृत स्वास्थ्य पूर्वाधार विकास कार्यक्रम समेत संघीय र प्रादेशिक पुर्वाधार बिकास कार्यक्रम लगायतका कार्यक्रम तथा बजेट शिर्षकबाट भएको आम्दानी तथा खर्चको लेखाकंन सुत्रमा राखि प्रतिवेदन २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको NPSAS based ढाँचामा तयार गर्नु पर्दछ ।
- एकीकृत आर्थिक संकेत वर्ग ीकरण तथा व्याख्या २०७४ अनुसार चालु र पुँजीगत शिर्षकमा रकम विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्नेमा कतिपय कार्यक्रम चालुवाट गर्नुपर्नेमा पुँजीगत शीर्षक र पुँजीगत शीर्षकवाट गर्नुपर्नेमा चालु शीर्षकवाट खर्च भएकोले उक्त व्याख्या अनुसार वजेट तयार तथा कार्यान्वयन भएको छैन । अतः खर्च शीर्षकले यथार्थ शीर्षकगत खर्च रकमको विवरण दिन सक्ने अवस्था रहेन ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६(१) बमोजिम पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय, राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने रकम, अनुदान, ऋण र अन्य आयको प्रक्षेपण तथा सोको सन्तुलित वितरणको खाका र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठनको व्यवस्था छ । समितिले आयको प्रक्षेपण, साधनको सन्तुलित वितरणको खाका, बजेटको कूल सीमा, बजेटको क्षेत्रगत सीमा निर्धारण, बजेट तथा कार्यक्रमको प्रथमिकिकरण, विषय क्षेत्रगत बजेट तर्जुमा मार्गदर्शन तय गर्नुपर्ने जस्ता कार्यहरु फाल्गुन महिना भित्र सम्पन्न गरिसक्नुपर्ने र बजेट प्रक्षेपण गर्दा बजेट वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत प्रक्षेपण तयार गर्नुका साथै तयार भएको आगामी आर्थिक वर्षको बजेट सीमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले चैत्र १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था छ । पालिकाले समिति गठन गरेको जनाएको छ । समितिलाई थप प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ।

त्यसैले तोके बमोजिमका वित्तीय विवरण तथा खाताहरु अद्यावधिक गरी आय र व्ययको वास्तविक स्थिति देखिने गरी लेखांकन गर्नुपर्दछ ।

४ **जिम्मेवारी फरक पारी अ. ल्या. गरेको**

कार्यालयले योवर्ष देहायका खातामा कायम गरेको शुरु मौज्दात रकम बैंक स्टेटमेण्टमा रहेको मौज्दात रकमसंग निम्नानुसार फरक परेको देखिएकोले सो सम्वन्धमा बैंक हिसाव मिलान बिबरण तयार गरी यथार्थता यकिन गर्नुपर्ने रु.

बिबरण	योवर्ष जिम्मेवारी सारेको मौज्दात	बैंक स्टेटमेण्टमा रहेको मौज्दात	फरक रकम
संचितकोष	२७८४१७८८ .५५	२५५३०३०३।५६	२३११४८४।९९
आन्तरिकराजस्व	२९८७६.३५	०	२९८७६.३५
जम्मा	२७८७१६६४.९	२५५३०३०३.५६	२३४१३६१.३४

प्रमाण पेश नगरेको	२३,४१,३६१.३४

५ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उपप्रमुखले मिति २१८१।३।१० मा रु.३४ करोड ५४ लाख १४ हजारको बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सभाबाट मिति २०८१।३।२५ मा पारित भएको छ। यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०८१।४।१ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ ।आर्थिक वर्ष भित्र सम्पन्न गरिसक्ने गरी बजेट, कार्यक्रम र योजना व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ।

६ **योजना र कार्यान्वयन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ बमोजिम स्थानीय तहले योजना बनाउँदा सहभागितमूलक, उत्पादनमूलक र प्रतिफल प्राप्त योजना छनौट गरी प्राथमिकिकरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।साथै योजना बनाउँदा मध्यम तथा दीर्घकालीन प्रकृतिका आयोजनाहरुको सूची समेत तयार गरी कार्यान्वियनमा ल्याउनु पर्ने व्यवस्था छ।कार्यालयले योजना छनौट गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्था अनुरुप दीर्घकालीन प्रकृतिका ठुला योजना छनौट नगरी सानासाना र टुक्रे योजनामा ठुलो मात्रामा बजेट छुट्याएको अवस्था छ।साना तथा टुक्रे योजनामा बजेट विनियोजन गर्दा दिर्घकालीन उपलव्धी नहुँने हुँदा यस्ता कार्यमा नियन्त्रण गरी ठुला योजना छनौटलाई प्राथमिकतामा राखिनु पर्दछ।यस वर्ष पालिका मार्फत भएका कामका योजनाहरु देहाय अनुसार छन्

क्र. सं.	विवरण	योजना संख्या	खर्च रकम
१	रु १ लाख भन्दा कमकोयोजना	२५	विवरण प्राप्त नभएको
२	रु एक लाख एक देखिपाँच लाख सम्मका योजना	७२	विवरण प्राप्त नभएको
३	रु ५ लाख देखि १० लाखसम्मका योजना	१०	विवरण प्राप्त नभएको
४	दश लाख एक देखि ५० लाखसम्मका योजना	८	१५६३८५६१
५	५० लाख भन्दा माथिकायोजना	१	४६५८२०२
जम्मा		११६	

७ **योजना छनौट**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा पालिकाले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकास लागि आवधिक, वार्षिक रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालिन तथा दीर्घकालीन विकास योजनाहरुको सूची तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । योजना बनाउँदा आर्थिक विकास तथा गरिबी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुग्ने, उत्पादनमूलक तथा छिटो प्रतिफल प्राप्त गर्न सकिने, जनताको जीवनस्तर, आम्दानी र रोजगार बढ्ने, स्थानीय बासिन्दाको सहभागिता जुटने, स्थानीय स्रोत साधन र सीपको अधिकतम प्रयोग हुने, सबै वर्गलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने, लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण अभिवृद्धि हुने विषयलाई प्राथमिकता दिएको देखिएन । तसर्थ स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालिन तथा दीर्घकालीन विकास योजनाहरुको सूची तयार गरी प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

८ **त्रैमासिक पूँजीगत खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ ।

बजेट उपशिर्षक	कुल खर्च	त्रैमासिक खर्च				रु.
		प्रथम त्रैमासिक	दोस्रो त्रैमामसिक	तेश्रो त्रैमासिक	चौथो त्रैमासिक	आषाढ महिना खर्च
पुँजीगत खर्च	७९९१३२७५	२८१५००	१०९०७०१	१२६३९८०७	६५९०१२६७	३९६८२५६३
खर्च प्रतिशत	१००	०.२५	१.३६	१५.८२	८२.४६	४९।६५

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार यस वर्ष रू.७९९१३२७५।– पुँजिगत खर्च भएकोमा प्रथम त्रैमासिकमा रु. २८१५००(०.२५ प्रतिशत), दोस्रो त्रैमासिकमा रु.१०९०७०१।-(१.३६ प्रतिशत), तेस्रो त्रैमासिकमा रु. १२६३९८०७-(१५.८२प्रतिशत) र चौथो त्रैमासिकमा रु.६५९०१२६७।- (८२.४६ प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ । यसरी नै आषाढ महिनामा मात्र रु.३९६८२५६३।- (४९.६५प्रतिशत) खर्च देखिनुले चौथो त्रैमासिक तथा आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन । स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ । वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप आषाढमा खर्चगर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ ।

९ क्षेत्रगत बजेट र खर्च

स्थानीय तहले एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ ।यस पालिकाको २०८०।८१ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र सं	क्षेत्र	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	आर्थिक विकास	१६१०२०००	१३३४२५८३.७५	४.५२
२	पूर्वाधार विकास	१८३२९६०००	१५४१०६६६५.८७	५२.२०
३	सामाजिक विकास	५६५९५०००	५००३५३१४.३२	१६.९४
४	सुशासन तथा अन्तर्सम्बन्धित क्षेत्र	७२३८०००	५६०७५२८	१.९०
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	८२१८३०९०.५५	७२१९३१६२.४८	२४.४५
	जम्मा	३४५४१४०९०.५५	२९५२८५२५४.४२	१००

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ५२.२० प्रतिशत र सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धितमा सबैभन्दा घटी १.९० प्रतिशत रहेको छ ।

१० खर्च बिश्लेषण

यस पालिकाले अघिल्लो आ.व.२०८०।०८१ बाट प्राप्त अ.ल्या मौज्दात रु.३६६२७३७७।१९यस बर्ष कुल आन्तरिक आय रू.५२९९०४०।९२ र राजस्व बाँडफाँडबाट रु. ६४४०९६१४।७० तथा अनुदानबाट रु.२३५३२२४३७।-समेत रु.३९७२५१५१३।७५ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु.२१५३७१९७९।२१ र पुँजीगत तर्फ रु.७९९१३२७५।२१ समेत रु.३७२४८७६३१।७१ खर्च भइ बर्षको अन्त्यमा रु. २४७६३८८२।०४ मौज्दात रहेको छ । खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा १.४२ प्रतिशत रहेको छ । पालिकाले बिकास निर्माण प्रयोजनमा न्युन खर्च गरेको प्रशासनिक प्रयोजनमा खर्च भएको देखिन्छ । प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिक रुपमा बिकास निर्माण प्रयोजनमा परिचालन गरिनुपर्दछ । साथै आन्तरिक आय बढाउनका लागि सम्भाव्य उपाय अवलम्वन गर्नुपर्दछ ।

११ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७८ वमोजिम कार्यालयले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागु गरेको देखिएन। यस सम्वन्धमा देखिएका अन्य व्यहोराहरु तपशिल बमोजिम रहेका छन्:

बजेट व्यवस्थापनतर्फ

- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्र भित्रको आधारभूत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन नगरेको, स्थानीय तहले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको आर्थिक कारोवारको अनुसुची-११ बमोजिमको ढाँचामा वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन,
- अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा गाउँपालिकाले सो बमोजिम मध्यकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको जनाएतापनि सो अनुरुप कार्यान्वियन भएको देखिएन,
- स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा नगरपालिका तथा गाउँपालिकाले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक, वार्षिक, रणनीतिगत विषयको क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना तयार गरी कार्यान्वियनमा ल्याएको जनाएतापनि सो अनुरुप कार्यान्वियन भएको देखिएन,
- स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वियन हुने आयोजनाको बिश्लेषण गरी सम्भाब्य आयोजना बैंक खडा गरेको देखिएन,
- दिगो विकास योजना २०१५-३० लाई कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गर्ने र मध्यकालिन लक्ष्यहरु तोकी मूल्याङ्कन गर्ने कार्य भएको देखिएन ।

खरिद व्यवस्थापनतर्फ

- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ र ८ मा खरिदको गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले तयार गरेको जनाएता पनि सो बमोजिम खरिदको कार्य गरेको पाईएन,
- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७(११) मा निर्माण कार्य सम्पन्न गरिसकेपछि भौतिक संरचनाहरुको विवरण खुलाई अभिलेख राख्नुपर्नेमा नगरेको,
- कार्यक्रमहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरी कार्यक्रम अभिलेख खाता राखेको पाईएन,
- स्थानीय तहले उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराएकोमा निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन,
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७४(२) अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली वनाई लागु गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा सार्वजनिक खरिद नियमावली वनाएको पाईएन,
- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन,
- संस्था दर्ता ऐन, २०३४ को दफा ३ अनुसार पालिकाबाट संचालन भएका विभिन्न योजनाको निर्माण कार्य गर्न गठन गरेका उपभोक्ता समिति ऐनको उक्त व्यवस्था अनुसार मान्यता प्राप्त हुने गरी दर्ता गरेको पाइएन,
- सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आय-व्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा केहीको पालना भएको पाईएन।

भ्रमण खर्च व्यवस्थापनतर्फ

- पालिकाका पदाधिकारीहरुले प्रयोग गर्ने सवारी साधनमा इन्धनको कोटा निर्धारण गर्ने गरेको तर कार्यान्वियन नभएको।

शिक्षातर्फ

- स्थानीय तहले स्थानीय तह भित्रका विद्यालय अनुगमन गर्न अनुगमन मापदण्ड तयार गरेको तथा अनुगमन गरेको छैन।मापदण्ड तयार गरी नियमित अनुगमन गर्ने र अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था नरहेको,

- कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकामा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई सम्बन्धित विद्यालयबाट कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन (भिडान) गराइ शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा विद्यालयहरूलाई अनुदान निकासा दिनुपर्ने कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यापन नगरेको,
- संस्थागत विद्यालयहरूको दर्ता, नवीकरण,शुल्क निर्धारण, अनिवार्य निःशुल्क छात्रवृत्ति, वर्गिकरण, अनुगमन र अभिलेख व्यवस्थित नरहेको,
- शिक्षा नियमावली, २०५९ को परिच्छेद ३ नियम १६ मा नं. (झ) मा शिक्षा सेवा आयोगबाट नियुक्ति वा बढुवाको लागि सिफारिस भई आएका शिक्षकलाई नियुक्त गर्ने, सामुदायिक तथा सरकारी विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकको नोकरी तथा अन्य विवरण अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्नेमा नियमावलीको व्यवस्था अनुसारका उक्त अभिलेखहरूको एकीकृत विवरण तयार नगरेको ।

विविधतर्फ

- मूल्य अभिवृद्धि कर नियमावली, २०५३ को नियम ६(क) अनुसार ठेक्का सम्झौता र कर भुक्तानीको जानकारी सम्वन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालयलाई दिने गरेको देखिएन ,
- कुनै रकमको भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्वर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको पाईएन,
- सुशासन व्यवस्थापन तथा सञ्चालन नियमावली, २०६५ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरुको कार्यान्वियन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाईएन,
- निजामती सेवा ऐन, २०४९ अनुसार कर्मचारीहरुको कार्य विवरण वनाई लागु गरेको पाईएन,
- मूल्य अभिवृद्धि करमा दर्ता नभएको फर्मसँग रु.२० हजार भन्दा कम रकमका विभिन्न विलहरु मार्फत मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री खरिद गर्ने गरेको छ
- कतिपय भ्रमण आदेशमा स्पष्ट काम उल्लेख नगरि कार्यालय सम्बन्धी काम मात्र उल्लेख गरेको छ,
- विद्युत, पानी महशुल यथा समयमै भुक्तानी नगरी ढिलाई गर्दा थप दस्तुर समेत खर्च लेख्ने गरेको छ,
- राजस्व संकलन सम्बन्धमा सूचना प्रबिधिको प्रयोग गरी सबै कारोबार बैकिङ्ग प्रणाली मार्फत गर्ने गरेको देखिएन।स्थानीय राजस्व व्यवस्थापन प्रणाली प्रयोगमा आएतापनि पूर्णरुपमा कार्यान्वयनमा आउन सकेको छैन,
- पालिकाले जिन्सी सामानको एकीकृत विवरण तथा सहायक जिन्सी खाता अध्यावधिक गरेको छैन।केही सामान विभिन्न संघ संस्थालाई वितरण गरेको पाईयो भने वडालाइ आवस्यक पर्ने अधिकांश सामान वडाले खरिद गर्ने र जिन्सी पनि वडाले नै वाध्ने गरेकोले गाउँपालिकाको मुल जिन्सी खातामा उक्त सामान चढाएको देखिएन
- सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधिको परिच्छेद ९ दफा ३५ मा वडा समितिले प्रत्येक चौमासिकमा कम्तीमा एकपटक सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सम्बन्धमा सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने र प्राप्त गुनासा तथा सुझावहरु सम्वोधन गर्नुपर्ने उल्लेख भएकोमा सोको पालना नभएको,
- जिन्सी निरिक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार विभिन्न मालसामान मर्मत तथा लिलाम गर्नु पर्नेमा नगरेको,
- विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ४५ मा स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समितिले गरेको कामको वार्षिक प्रतिवेदन जिल्ला विपद् व्यवस्थापन समिति तथा प्रदेश विपद् व्यवस्थापन कार्यकारी समिति समक्ष पेस गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोमा प्रतिवेदन तयार गरी सम्बन्धित समितिमा पेस गरेको नदेखिएको,
- खेलकुद कार्यक्रम, सांस्कृतिक कार्यक्रमहरुको लागी अध्यक्षको तोक आदेशको आधारमा भुक्तानी गर्ने गरेको,
- अधिकांशमा पत्रपत्रिका तथा सञ्चार माध्यममा जनचेतनामूलक सूचना प्रकाशन/प्रशारण बापतको बिल भुक्तानी भएको तर सोको सम्झौता तथा कार्यादेश नभएको,
- पालिका तथा विद्यालयबाट आयोजना भएको खेलकुद प्रतियोगितामा खरिद गरी प्रयोग गरिएका खप्ने जिन्सी सामग्री लगायतका खेलकुद सामग्रीको विवरण सहित सम्बन्धित कार्यालय वा विद्यालयमा दाखिला गर्ने नगरेको,

तसर्थ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई तोकिए बमोजिम प्रभावकारी र विश्वशनीय बनाइ सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।

१२ **आन्तरिक लेखापरीक्षण**

स्थानिय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ उपदफा (२) र (३) मा स्थानीय तहले कानुन बमोजिम आफ्नो आय र व्ययको आन्तरीक लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने र आन्तरीक लेखापरीक्षणले औल्याएका कैफियत सम्वन्धित अधिकारीलेअन्तिम लेखापरीक्षण हुनुभन्दा अगावै सम्परीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख रहेको छ ।आर्थिक कार्यबिधी तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ३४ उपदफा (१) मा स्थानियतहले लेखा तथा आर्थिक कारोबारको नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताका आधारमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने उल्लेख रहेको छ । यस पालिकाले कार्यालयमा आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखागरेको जनाएतापनि उक्त शाखामा दक्ष जनशक्ति नभएको कारण उल्लेख गरी योवर्ष आन्तरिक लेखापरीक्षण गराएको छैन । पालिकाले कानुन बमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखामा तोकिएको योग्यता पुरा भएको दक्ष जनशक्ति आवश्यक संख्यामा पदपुर्ति गरी स्वतन्त्र र वस्तुपरक रुपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गराइ समयमै प्रतिवेदन लिने र उक्त प्रतिवेदनमा औल्याएका व्यहोराहरुको यथाशिघ्र सुधार गरी गराइ आर्थिक प्रशासनलाइ कानुन बमोजिम थप चुस्त दुरुस्त तुल्याउन पहल गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

१३ **कल्याण कोष**

१३.१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९१ बमोजिम स्थानीय तहले स्थानीय सेवामा आफ्नो दरबन्दीमा कार्यरत प्रत्येक कर्मचारीले खाईपाई आएको मासिक तलबबाट १० प्रतिशत रकम कट्टा गरी सो रकम बराबरले हुन आउने रकम थप गरी जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।यस पालिकाले यस वर्ष कर्मचारी कल्याण कोषमा नियम बमोजिम १०% रकम कट्टी गरी जम्मा गरेको पाईएन। नियम बमोजिम रकम कट्टी गरी कल्याणकारी कोषमा जम्मा गर्नुपर्दछ।

१३.२ त्यसैगरी कार्यालयमा रहेका कोषहरुको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ । यस्ता कोषहरुबाट हुने कारोवारको सम्वन्धमा पालिकाले उचित कार्यबिधीहरुको तर्जुमा गरी प्रभावकारी कार्यान्वियन गर्नेतर्फ ध्यानदिनु पर्दछ ।

सि नं	कोषको नाम	कोष गठन भएको कानुन	शुरु मौज्दात	योवर्ष थप	योवर्षको खर्च	बाकी मौज्दात
१	प्रकोप व्यवस्थापन कोष	सिद्धकुमाख गा. पा. विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन,२०८०	११९५४५४।७०	०	९४९२०८	२४६२४६।७०
२	विविध खर्च खाता	-	२६४११४०।६३	१८०००	१५०००	२६४४१४०।६३
		जम्मा	**३८३६५९५.३३**	**१८०००**	**९६४२०८**	**२८९०३८७.३३**

१४ **सहकारी संस्था:**

साबिक डिभिजन सहकारी कार्यालयहरु मध्ये संघियताको कार्यान्वियन सँगसँगै २ सहकारी संस्था यस पालिकामा हस्तान्तरण भई आएकोमा २ संस्था नै सक्रिय रहेको विवरण प्राप्त भएकोमा छ।सहकारी संस्थाहरुको प्रवर्द्धन र नियमनमा प्रभावकारीता ल्याउन एवं सहकारी क्षेत्रको एकीकृत तथ्यांकको आधार सिर्जना गर्न पालिका भित्र रहेका सक्रिय सहकारी संस्थाहरुलाई इन्टरनेटमा आधारित एकिकृत विद्युतिय व्यवस्थापन सूचना प्राणाली Software मा आवद्ध गराउन नियमानुसार एकिकरण तथा खारेजीको प्रकृया अगाडी बढाउन पालिकाले थप पहल गर्नु पर्दछ ।त्यसैगरी सहकारी क्षेत्रमा देखिएका विकृती तथा समस्याहरुलाई सुधार गर्न, सञ्चालन खर्चमा कटौती गरी उत्पादन क्षेत्रमा लगानी बढाउन, सदस्यहरुलाई प्रदान गर्ने सेवामा गुणात्मकता कायम गरी संस्थाहरुको दिगो विकास र स्थायीत्व प्रदान गर्न सहकारी ऐन २०७४ को दफा ८७ एवं यस पालिकाको सहकारी ऐन २०७४ बमोजिम सहकारी सस्थाहरुको एकिकरण विघटन तथा दर्ता खारेज गर्ने कार्यलाई व्यवस्थित गरी सहकारी संस्थाहरुको संख्यालाई चुस्त र दुरुस्त बनाउन एकिकरण, विघटन तथा खारेजी सम्वन्धी आवश्यक कानुन तथा कार्यविधि निर्माण गरी कार्यान्वियन गर्नुपर्दछ ।

१५ **सेवा प्रवाह**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (२) मा पालिकाको काम, कर्तव्य र अधिकारको व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले वडा कार्यालयबाट सम्पादित नागरिकता सिफारिस, घरबाटो सिफारिस, नाता प्रमाणित, पञ्जिकरणको तथ्याङ्क तथा अभिलेखलाई व्यवस्थित तुल्याउँदै सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनु पर्दछ । यस नगरपालिका तथा अन्तर्गतका वडाबाट यस वर्ष सम्पादित सेवा प्रवाहको स्थिति निम्नानुसार रहेको छ ।

विवरण	सिफारिस भएको संख्या
जन्मदर्ता	४९०
मृत्यु दर्ता	२२
बसाई सराई भई आउने दर्ता	०
बसाई सराई भई जाने दर्ता	४
विवाह दर्ता	२६

१६ **सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा संरक्षण, उपयोग तथा हक हस्तान्तरण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख, मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरेको/अभिलेख राखेको पाइएन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गर्नु/गराउनु/अभिलेख राख्नु पर्दछ ।

१७ **कर्मचारी दरवन्दी तथा करार**

१७.१ स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ८३ मा स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र र कार्यबोझको विश्लेषण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्भेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि तथा सेवा करारबाट लिईने कर्मचारीको दरबन्दी प्रस्ताव गर्नुपर्ने र अस्थायी दरबन्दी सृजना गर्न नसकिने व्यवस्था छ । उपदफा ४ मा कर्मचारीको दरवन्दीको प्रस्ताव तयार गर्दा स्थायी कर्मचारीको लागि चाहिने तलव, भत्ता, सन्चयकोष कट्टी रकम, योगदानमा आधारित उपदान वा निबृत्तिभरण, औषधीउपचार सम्वन्धित बिदा जस्ता सेवा सुबिधाको लागि लाग्ने खर्च व्यहोर्ने श्रोत समेतको बिस्लेषण गरी त्यस्तो खर्च सुनिश्चित हुनेगरी मात्र दरवन्दी स्वीकृत गर्नुपर्ने प्रावधान रहेको छ । यस पालिकालाई बिगत बर्षमा संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले विभिन्न पदमा ५३ जनाको दरवन्दी स्वीकृत गरेकोमा पालिकाको सभाले ९४ जनाको दरवन्दी स्वीकृत गरी सो मध्ये ७३ जना कर्मचारीहरु करारमा राखी रु.१,३९,९३,२७३।४० भुक्तानी दिइ खर्च लेखेको बिबरण प्राप्त भएको छ । कार्यालयले संगठन व्यवस्थापन र सर्भेक्षण गरेर थप दरवन्दी स्वीकृत गरेको जनाएतापनि आन्तरिक श्रोतको बिश्लेषण र दिगो व्यवस्थापन बेगर नै सभाले दरवन्दी थपगर्नु र करारमा नियुक्ति गरी भुक्तानी गरेको कार्यलाइ यथार्थमा आधारित भएर गरिएको भन्न मिल्ने देखिदैन ।

१७.२ त्यसैगरी सोही ऐनको २०७४ को दफा ८३(८) बमोजिम पालिकाले नगर प्रहरी, सवारी चालक, सयश, कार्यालय सहयोगी, पलम्बर, इलेक्टीसियन, चौकिदार, मालि, बगैँचे लगायतका पदमा मात्र करारवाट सेवा लिन सकिने व्यवस्था गरेको छ । स्थानीय तहले माथि उल्लेखित पद वाहेक देहायका अ.न.मि., अ. हे. व., प्रशासन सहायक, कृषि प्राविधिक, ल्याव असिष्टेण्ट लगायत बिभिन्न किसिमका पदमा १६ जना दरबन्दी भन्दा बाहीरको कर्मचारी करार / ज्यालादारीमा भर्ना गरी रु. ४१,८६,०००।– खर्च लेखेको बिबरण प्राप्त भएको छ । स्वीकृत दरवन्दी भन्दा बाहिर कर्मचारी करार / ज्यालादारीमा भर्ना गरी लामो समय देखि काम काजमा लगाइ तलव भत्ता खर्च लेख्ने कार्य कानुन सम्मत भएको नदेखिदा यसमा यथाशिघ्र नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

१८ **औषधी तथा सर्जनिकल सामान खरिद**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ को उपनियम १(क) मा पच्चिस लाख रुपैयाँसम्मको औषधिजन्य मालसामान उत्पादकले राष्ट्रिय स्तरको समाचार पत्रमा सूचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्री मूल्यमा सोझै खरिद गर्न सकिने व्यवस्था छ।पालिकाले यो वर्ष ४ बिक्रेताबाट खुला दरभाउपत्रको माध्यमबाट जनस्वास्थ्य सम्वन्धी औषधी तथा सर्जिकल सामग्री खरिदमा रू.२७,६,६५२.९० भुक्तानी गरेको बिबरण प्राप्त भएको छ।यस सम्बन्धी देखिएको व्यहोराहरु निम्नानुसार छन्:

· आपूर्ति हुने औषधी डब्लु.एच.ओ. सटिफइड हुनुपर्ने औषधीको उत्पादन मिति, ब्याच नं र म्याद समाप्त मिति उल्लेख गरी सम्बन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राख्ने नगरेको तथा उक्त औषधी बिक्रीको लागि होइन भन्ने व्यहोरा खुलाएको प्रमाण समावेश नभएको,

· आपूर्ति भएका औषधी एंवम सर्जिकल सामान स्टोर दाखिला हुनुअघि स्पेशीफिकेशन अनुसार भए/नभएको नखुलाएको कारण औषधीको गुणस्तर र म्याद सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन,

· औषधीको जिन्सी कितावमा आम्दानी बाँध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रुपमा आम्दानी बाँध्ने नगरेको,

· औषधिको खर्च घटाउदा माग फारामको आधारमा घटाउनु पर्नेमा एकमुष्ट घटाउने गरेको,

तसर्थ औषधिको खरिद, आपूर्ती, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकीएको गुणस्तर अनुसार कै औषधी प्राप्त भए नभएको यकीन गरी हस्तान्तरण तथा खरिद गरिएको औषधीको विवरण खुल्ने गरी अभिलेख राख्ने तथा आर्थिक वर्षको अन्त्यमा बांकी रहेको औषधीहरुको जिम्मेवारी जिन्सी अभिलेख व्यवस्थित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

१९ **औषधी खरिद टुक्राएको**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८उपदफा (२) मा प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी खरिद टुक्राउन नहुने व्यवस्था छ।सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम ८५ मा रु.२५ लाखसम्मको खरिद कार्य उत्पादकले राष्ट्रियस्तरको समाचार पत्रमा सुचना प्रकाशन गरी तोकेको बिक्रीमुल्यमा सोझैखरिद गर्न सकिने प्रावधान रहेको छ र सोभन्दा माथि बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्ने व्यवस्था छ। सोझैखरिद कार्य गर्दा एक आर्थिक वर्षमा सीमाभन्दा बढीको खरिद गर्न नहुने एवं एउटा आपूर्तिकर्तासंग एक पटकभन्दा बढी सोझैखरिद गर्न नहुने उल्लेख छ।पालिकाले यो वर्ष जनस्वास्थ्य तर्फ औषधी तथा सर्जिकल सामान खरिद गर्दा सार्वजनिक खरिद नियमावलीको नियम ८ अनुसार खरिदको योजना तथा प्याकेज बनाइ बोलपत्रको माध्यमबाट एकमुष्ट रुपमा प्रतिस्पर्धा गराएर खरिद गर्नुको साटो देहाय बमोजिम ४ बिक्रेताबाट खुला ३ दरभाउपत्र तथा सोझै माध्यमबाट लागत अनुमान भन्दा न्युन % घटीदरमा रु.२७,५६,६५२.९ रकमको जनस्वास्थ्य सम्वन्धी औषधी र सर्जिकल सामान खरिद गरी भुक्तानी गरेको छ। पालिकाले सोझै दरभाउपत्रबाट गरेको खरिदमा न्युन तथा शुन्य प्रतिशत घटी दरको प्रतिस्पर्धा भएबाट औषधी औषधी तथा सर्जिकल सामान खरिदमा न्युन प्रतिस्पर्धा भइ कार्यालयलाई लागत थप बढ्न गएको देखिन्छ।यसप्रकार टुक्रा गरेर खुला दरभाउपत्रबाट गरिएको खरिद सम्वन्धमासम्वन्धितको ध्यान जानु पर्ने देखिन्छ।

सि न	खरिदको विवरण	खरिद विधि	आपुर्तिकर्ता फर्मको नाम	लागत अनुमान रकम	सम्झौता रकम	भुक्तानी रकम
१	आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधि खरिद	खुला दरभाउपत्र	सि. एच. मेडिहेल्थ कन्सर्न प्रा. लि . ललितपुर	९९९९१५.७८	९९०४०७.२	९९०४०७.२
२	स्वास्थ्य संस्थाको लागि औषधि खरिद	खुला दरभाउपत्र	ऀइलाइट मेडिहेल्थ कनर्सन प्रा. लि . भक्तपुर	९९९८३१.६१	९८७६८१.८	९८७६८१.८
३	स्वास्थ्य संस्थाको लागि औषधि खरिद	खुला दरभाउपत्र	मुक्तिनाथ मेडिको फर्मा ललितपुर	३९९५८६.१०	३९४१५७.७	३९४१५७.७
४	स्वास्थ्य संस्थाको लागि औजार तथा उपकरण खरिद	खुला दरभाउपत्र	एस. ए .सर्जिकल एण्ड सप्लायर्स प्रा. लि. तुलसीपुर	३९९७८४.८६	३८४४०६.२	३८४४०६.२
			जम्मा	२७९९११८.३५	२७५६६५२.९	२७५६६५२.९

२० औषधीको सदुपयोग

आर्थिक कार्यबिधी तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा ५५ मा सरकारी सम्पत्तिको संरक्षण तथा तोकिएको प्रयोजनमा प्रयोग गर्नुपर्ने सम्वन्धमा उल्लेख रहेको छ । नियमावली,२०७७ को नियम ९४ मा सरकारी सम्पत्तिको जिम्मा र संरक्षण सम्वन्धमा प्रावधानहरु रहेका छन् । कार्यालयमा गतवर्ष खर्च नभइ योवर्ष मौज्दात सरि आएका, योवर्ष आफैले खरिद गरेकार संघिय तथा प्रदेश सरकारका सम्वन्धित बिभिन्न निकायबाट बिभिन्न समयमा हस्तान्तरण भइ आएका समेतका औषधी, सर्जिकल समान तथा उपकरणहरुको पालिका केन्द्रमा रहेका र मातहतका स्वस्थ्य संस्थामा रहेका औषधी तथा सर्जिकल सामानहरु र उपकरणको कायम मान्य अवधि समेत देखिनेगरी कार्यालयले अभिलेख अद्यावधिक गरेको देखिन आएन । कार्यालयबाट प्राप्त बिबरण अनुसार निम्नानुसारबिभिन्न ठुलो परिमाणका औषधीहरु यो आ व २०८१।८२ को अन्त्यमा म्याद समाप्त भइ प्रयोगमा ल्याउन नसकिने अवस्थामा पुगेको देखियो । जसमध्ये धेरैको मुल्य समेत नखुलेको व्यहोरा प्राप्त बिबरणबाट देखियो । यसप्रकार औषधीहरु नोक्सानी हुनुमा तालुक सरकारका निकायहरुले घटी म्याद भएका औषधीहरु ढिलागरी पठाएबाट सो बमोजिमको अवस्था श्रृजना हुन गएको व्यहोरा लेखापरीक्षणको क्रममा जनाइएको छ । यसरी सर्वसाधरण जनताको सुबिधालाइ लक्षित गरी सरकारी रकमबाट खरिद गरीएका औषधीहरु नोक्सानी हुन गएको सम्वन्धमा यथार्थता यकिन हुनु पर्दछ ।

सि न	औषधिकोनाम	प्राप्ति	परिमाण	मुल्य
१	MB combi adult	संघ	२	नखुलेको
२	glimepiride	प्रदेश	१००	नखुलेको
३	Vitamin B-complex tab.	प्रदेश	२५०	नखुलेको
४	Doxycyciline	प्रदेश	२००	नखुलेको

२१ पदाधिकारी सुविधा

प्रदेशको स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यले पाउने सुविधा सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको ऐन अनुसार पदाधिकारी तथा सदस्यले अनुसूची बमोजिमको रकम नबढ्ने र दोहोरो नपर्ने गरि सुविधा पाउने व्यवस्था गरेको छ । यस पालिकाले आर्थिक वर्ष २८ जना पदाधिकारीहरुलाई रु.४३,००,०००।- पदाधिकारी सुविधा र रु.४३५८६१।- पदाधिकारीको अनुगमन तथा दैनिक भ्रमण तथा भत्तामा खर्च लेखी भुक्तानी गरेको विवरण प्राप्त भएको छ । कानुन बमोजिमको रकम दोहोरो नपर्ने गरि भुक्तानी हुने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ।

२२ खाना तथा विविध खर्च

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ उपदफा (६)मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने उल्लेख छ।पालिकाले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्दछ।यस स्थानीय तहले यो वर्ष खाना तथा विविध तर्फ रु.५,८३,०२.५० र कन्टिन्जेन्सीबाट रु.१०,४१६ गरी जम्मा रु.५,९३,५१८.५० खर्च गरेको विवरण प्राप्त भएको छ।यस्तो खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ।केही उदाहरण निम्न छन्।

भौ.नं. /मिति	**खर्चको विवरण**	**विक्रेता**	**प्रायोजन**	**मिति**	**भुक्तानी**
२५/०८१/६/२१	खाना तथा खाजा	सिद्ध कुमाख होटल	विभिन्न समयमा सञ्चालन भएको कार्यपालिका बैठक, सभा तथा अन्य बैठकको	विभिन्न	१०४८००
१६३/०८१/११/१२	खाना तथा खाजा	सिद्ध कुमाख होटल	विभिन्न समयमा सञ्चालन भएको कार्यपालिका बैठक, सभा तथा अन्य बैठकको	विभिन्न	१३७८६०
४२४/०८२/३/१२	खाना तथा खाजा	सिद्ध कुमाख होटल	विभिन्न समयमा सञ्चालन भएको कार्यपालिका बैठक, सभा तथा अन्य बैठकको	विभिन्न	४२७००
५१०/०८२/३/२२	खाना तथा खाजा	सिद्ध कुमाख होटल न्यु बोहोरा होटल, कृष्ण होटल	विभिन्न समयमा सञ्चालन भएको कार्यपालिका बैठक, सभा तथा अन्य बैठकको	विभिन्न	८०३०० २६२०० २३५००

२३ **बढी भुक्तानी**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्यौंट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१३,६००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

२४ **लोकसेवा तयारीकक्षा**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को ३९ (५) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा सो खर्च पुष्टी गर्ने विल भर्पाई, प्रमाण कागजात संलग्न गरी भुक्तानी दिनुपर्ने व्यवस्था छ।पालिकाले लोकसेवा तयारी कक्षा सञ्चालन गर्नका लागि कोलम्बिया एकेडेमी प्रा. लि. शंखमुल काठमाण्डौं संग २०८१/९/१६ मा ३ महिना कक्षा सञ्चालन गर्ने गरी रु.२९६०६०।- मा सम्झौता गरेको छ। कोलम्बिया एकेडेमीले अनलाईन कक्षा सञ्चालन गरेकोमा सञ्चालनको कार्यतालिका, विद्यार्थिको विवरण, उपस्थिति, प्रशिक्षकको परिचय तथा योग्यता आदि विवरण पेश गरेको छैन।सोको प्रमाण पेश गर्नुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	२,९६,०६०

२५ **कृषि पशु अनुदान**

कृषि क्षेत्रको रुपान्तरण, कृषि तथा पशुपन्छीजन्य व्यवसाय प्रवर्धन लगायतका कृषि, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्वन्धी अनुदान उपलब्ध गराउने कार्यक्रमबाट विभिन्न व्यक्ति तथा समूहलाई अनुदान दिएको देखिन्छ।यस्ता कार्यक्रम संघका साथै प्रदेश तथा स्थानीय तह मार्फत तिनका समेत स्रोत साधनको सम्लग्नतामा सञ्चालन गर्न विभिन्न नीति कार्यविधी तथा निर्देशिका नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट समेत तर्जुमा भएको देखिन्छ। पालिकाबाट प्राप्त बिबरण अनुसार सोही बमोजिम लक्षित कृषक वर्गलाई अनुदान वितरण वापत वार्षिक कार्यक्रम अनुसार यस वर्ष यस पालिकाबाट बिभिन्न कृषक समूह तथा संस्थालाइ कृषि सामग्री, औजार तथा उपकरणहरुको लागि रु.१०,५९,८६६।- खर्च भएको व्यहोरा निम्नानुसार देखिन्छ।यस्ता खर्चको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्द्धनका लागि यसरी अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकको नाम, ठेगाना र अनुदानको किसिम तथा रकम वेभसाइटबाट सार्वजनिकरण गर्नु गराउनु पर्दछ ।

भौ.नं. / मिति	विवरण	रकम
	चालुतर्फः	
३/२०८१/६/२०	५० % अनुदानमा विउविजन वितरण र आकस्मिक बाली संरक्षण कार्यक्रमबाट बालीमा रोग किराको प्रकोप नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत विभिन्न विउ विजन तथा विषाधि खरिद गरी वितरण गरेको - कालिका एग्रोभेटबाट	३२७०६०
१३/०८२/३/२० ९/०८२/३/१	५०% अनुदानमा प्लाष्टिक टहरा निर्माण १० जनालाई	८८२८३
१६/०८२/३/२२	५०% अनुदानमा बर्षे फलफुल बिरुवा बितरण (आँप, लिचि, सुन्तला, कागती)	१९६१६३
१७/०८२/३/२३	५०% अनुदानमा कृषि औजार तथा सामग्री वितरण (भेनिला ट्रेडिङ्ग प्रा. लि. वाट १६ वटा मिनिटिलर खरिद तथा वितरण)	४४८३६०
	जम्मा	**१०५९८६६**

२६ **वितरणमुखी खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा २४ (२) मा खर्च गर्ने कार्यविधि र मापदण्ड अन्तर्गत सरकारी रकम खर्च गर्दा साधन स्रोतको उच्चतम प्रयोग हुने र प्राप्त प्रतिफलको उच्चतम गुणस्तर समेत कायम हुने गरी मितव्ययी ढंगले गर्नुपर्ने उल्लेख छ। आन्तरिक आय न्युन रहेको अवस्थामा वित्तिय समानीकरणबाट प्राप्त रकमबाट पालिकाले बिभिन्न अनुत्पादक कार्यमा खर्च गर्नु उचित नदेखिकोले यस्ता खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।केहि उदाहरणहरु यस प्रकार छन्।

भौ.नं. रमिति	कार्यक्रमतथा भुक्तानी पाउने व्यक्ति/ तथा संस्थाको नाम	रकम रु.
५।२०८१।८।२७	अध्यक्षपोषण कार्यक्रम- नेटवर्थ लि. बाट १७ सय के.जि सर्वोत्तम पिठो खरिद	८१६०००
१५।२०८२।३।५	अध्यक्षपोषण कार्यक्रम १५ सय के.जि सर्वोत्तम विठो खरिद	७२००००
२३।२०८२।३।१३	उपाध्यक्षपोषण पावर कार्यक्रम- तेल र अण्डा वितरण	१३४६१०
२६।२०८२।३।१५	उपाध्यक्षपोषण पावर तथा ज्येष्ठ नागरिक घरदैलो भेटघाट कार्यक्रम	३३९००
७।२०८१।७।३०	अध्यक्षकप प्रतियोगिता	६०००००
२४१/ ०८१/ १२/ १२	जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी भ्रमण खर्च २०८१/ १०/ १५ देखी-१९ सम्म मुस्ताङ्ग ४२जनाको भ्रमण मुस्ताङ्ग	३३७०००
३९९/ ०८२/ ३/ ६	प्र.अ. हरुका लागि नमुना विद्यालय भ्रमण कार्यक्रम रामपुर न.पा. पाल्पाको तुलसिमा.वि. र गंगा मा.वि भ्रमण रानीम महल सम्म भ्रमण खर्च २७ जना	२२७२५५
२०४/ ०८१/ १२/ ०४	नारीदिवस संचालन खर्च	६६०४०
२०७/ ०८१/ १२/ ०४	नारीदिवस सञ्चालन	४४७३०
२१९/ ०८१/ १२/ १२	नारीदिवस विशेष कार्यक्रम	४४९६०
२६७/ ०८२/ १/ ४	नारीदिवस विशेष कार्यक्रम	४९५५०
४४४/ ०८२/ ३६१६	आमासमुहालाई टेन्ट खरिद	९९२१०
३२८/ ०८२/ २/ ६	जेष्ठनागरिक भ्रमण वडा नं. ३	२०००००
७७/ ०८१/ ८/ १८	जेष्ठनागरिक भ्रमण	१६३०००
३२९/ ०८२/ २/ ६	अन्यसंस्था सहायता	२५०००
जम्मा		३५६१२५५

२७ **खरिद टुक्राएको**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धा सिमित नहुने गरी खरिद गर्नुपर्ने र नियमावली¸ २०६४ को नियम ८५ मा रु. १० लाख सम्मको लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य वा मालसामान सोझै खरिद गर्न सकिने तर एक आर्थिक वर्षमा एकै पटक वा पटक पटक गरी उल्लिखित सिमा भन्दा बढी रकमको एउटै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाबाट सोझै खरिद गर्न सकिने छैन भन्ने उल्लेख छ । पालिकाले वार्षिक खरिद योजना बनाई सोही बमोजिम स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार खरिदको प्याकेज बनाएर एकमुष्ठ रुपमा स्वच्छ प्रतिस्पर्धाबाट खरिद कार्यहरु गर्नुपर्नेमा सो बमोजिम गरेको छैन । खरिद योजना तथा एकै प्रकृतिको सामग्रीको प्याकेज नबनाई पटक-पटक गरी खरिद गरेको देखिन्छ। यसबाट खरिद पक्रियामा प्रतिस्पर्धा एवं पारदर्शिता सीमित हुन जान्छ । उदाहरणको लागि देहाय

बमोजिमएकै प्रकृतिका सामग्रीहरुको खरिद कार्य प्याकेज तयार गरी प्रतिस्पर्धात्मक विधिबाट खरिद गर्नुपर्नेमा निम्नानुसार रु. ३२०२२८०.० सोझै र ३ वटा खुला दरभाउपत्रबाट खरिद गरेको छ । यसमा सम्वन्धितको ध्यान गइ सुधार हुनुपर्दछ ।

भौ./मिति	**कार्य विवरण**	**भुक्तानी पाउने**	**रकम**
	कम्प्युटर पार्ट्स खरिद तथा मर्मत		
४१/०८१/७/१२	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार बाट कम्प्युटर पार्ट्स खरिद	न्यु सिटी कम्प्युटर	९९८९२
४१/०८१/७/१२	ल्यापटप, प्रिन्टर , टि,भी मर्मत	न्यु सिटी कम्प्युटर एण्ड सप्लायर्स	९९५५३
१९५/०८१/११/२७	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री शिर्षकबाट कम्प्युटर पार्ट्स खरिद	न्यु सिटी कम्प्युटर एण्ड सप्लायर्स	९९८३५
२५५/०८१/१२/२१	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री कम्प्युटर पार्ट्स र स्टरशनरी	न्यु सिटि कम्प्युटर	९९३१० ९५७६७
४४८/०८२/३६१६	कार्टिज, टोनर, किबोर्ड,मल्टिप्लग	न्यु सिटी कम्पयुटर सप्लायर्स	९९८३५
५४९/०८२६३६२५	ल्यापटप प्रिन्टर मर्मत	न्यु सिटी कम्प्युटर एण्ड सप्लायर्स	९६८४१
५८७/०८२/३/२५	कम्प्युटर प्रिन्टर लगायत मर्मत	न्यु सिटी कम्प्युटर	९९७७९
१०५/०८१/९/१७	LED bulb, key pad	न्यु सिटी कम्प्युटर एण्ड सप्लायर्स	९९२११
३०५/०८२/२/०३	माउस, कार्टिज, टोनर	न्यु सिटी कम्पयुटर सप्लायर्स	९३३९४
		जम्मा	**९८३४१७**
	छपाई कार्यको खरिद		
५५/०८१/७/१२	वार्षिक नीति तथा बजेट कार्यक्रम छपाई	न्यु महालक्ष्मी अपसेट प्रेस	९६०५०
८१/०८१/८/१९	राजपत्र छपाई, पालिका डायरी छपाई	क्वालिटी प्रिन्टर्स प्रतिभा अपसेट प्रेस	९२६६० ९९४४०
११०/०८१/९/२६	स्पाईरल नोट बुक १००० थान *९०.४ का दरले	क्वालिटी प्रिन्टर्स	९०४००
११३/०८१/९/२६	पालिका डायरी छपाई (२००*४९७.२ दरले	प्रतिभा अपसेट प्रेस	९९४४०
३६२/०८२/२/२८	स्थानीय पाठ्यपुस्तक छपाई	पशुपती सप्लायर्स	५१५०७२
१८५/०८१/११/२६	रेकर्ड फाईल, दर्ता चलानी, भ्रमण प्रतिवेदन	पशुपती सप्लायर्स	९७९०३
		जम्मा	१०९०९६५
	स्टेशनरी सामन खरिद		
११३/०८१/९/२६	स्टेशनरी आईटम तथा ऐन नियम किताव खरिद	न्यू गौरीशंकर पुस्तक भण्डार	१५२३६०
५८७/०८२/३/२५	स्टेशनरी आईटम	पशुपति सप्लायर्स	९६६०३
१९४/०८१/११/२७	स्टेशनरी आईटम	राप्ति स्टेशनरी एण्ड बुक सेन्टर	६७९७३९
४४३/०८२/३/१६	पेन पेपर, मार्कर आदि	राप्ति स्टेशनरी एण्ड बुक्स सेन्टर	९९६६६
५०६/०८२/३/२१	पेपर, फाईल नेपाली कागज, पेन	राप्ति स्टेशनरी एण्ड बुक्स सेन्टर	९९५३०
		जम्मा	११२७८९८
		कुल जम्मा	३२०२२८०

२८ **आर्थिक सहायता**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको यस स्थानीय तहले गाउँकार्य पालिकाको मिति २०७९/०४/२५ गतेको निर्णय नं. १४ मा आर्थिक साहयता प्रदान गर्ने मापदण्ड स्वीकृत गरी सोही मापदण्ड अनुसार बिभिन्न २६ जना विपन्न व्यक्तिलाई उपचार, विपद्, तथा क्रिया खर्च लगायतको प्रयोजनको लागि जम्मा रु. २७६०००।- आर्थिक सहायता वितरण गरेको बिबरण प्राप्त भएको छ। यस्तो खर्चमा कानुनको पूर्ण पालना गर्दै मितव्ययिता कायम गर्नु पर्दछ।

२९ **उपभोक्ता समितिबाट गराएको काम**

कार्यालयले योवर्ष गरेको पूंजीगत खर्च मध्ये देहाय बमोजिम १०६ वटा उपभोक्ता समितिहरुबाट रु. ३,३०,६६,८२६.०० को कार्य गराएकोमा रु. २६,८३,७८८.०० को कार्य लागत/ जनसहभागिताबाट गराइ बाकी रु. ३,०३,८३,०३८.०० पालिकाबाट भुक्तानी भएको बिवरण प्राप्त भएको छ।

विवरण	उपभोक्ता समिति संख्या	लागत अनुमान	सम्झौता रकम	जम्मा भएको काम	जनसहभागिताबाट भएको	कार्यालयको श्रोतबाट भुक्तानी
उपभोक्ता भएको काम	१०६	३५४४३२१२	३५४४३२१२	३३०६६८२६	२६८३७८८	३०३८३०३८

उक्त कारोवारको नमुना छनौट गरी गरेको परीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन्।

२९.१ **हस्तान्तरण र लगत अद्यावधिकः** सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ९७ र पालिकाको उपभोक्ता समिति गठन, परिचालन तथा व्यवस्थापन सम्वन्धी कार्यविधि,२०७४ को दफा ३ उपदफा (२), दफा ४ उपदफा (१) खण्ड (ञ) र खण्ड (ट) लगायतका कानुन अनुसार उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा सम्पन्न निर्माण कार्यको सञ्चालन उपभोक्ता समितिले गर्नु पर्ने, खर्चको सूचना सार्वजनिक गर्नुपर्ने, निर्माण कार्यमा डोजर, लोडर, एक्साभेटर, मेशीनहरू प्रयोग गर्न नहुने, जनसहभागिता वा लागत सहभागिताको व्यवस्था नभएको योजना उपभोक्ता समिति मार्फत संचालन गर्न नपाइने, तोकिए बमोजिम काम नगर्ने उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी नदिई कालो सूचीमा राखी कारवाही गर्नुपर्ने, श्रममूलक प्रविधिमा आधारित रही श्रमको उपयोग र परिचालनलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने, मेशीनरी उपकरणको प्रयोग गरेमा कारवाही गर्नुपर्ने, उपभोक्ता समिति मार्फत सञ्चालन भएका आयोजनाहरूको कार्यसम्पन्न भएपछि सम्वन्धित निकायले सोको रेखदेख मर्मत सम्भार गर्ने जिम्मेबारी समेत तोकी उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्ने आदि व्यवस्था छन् । स्थानिय सीप, श्रोत र साधन उपयोग हुने र स्थानिय स्तरमा कार्य सम्पन्न गर्न सक्ने आयोजनाको कार्यान्वियन उपभोक्ता समिति मार्फत गर्न सकिने, उपभोक्ता समितिले सम्झौता बमोजिम गर्नुपर्ने काम समिति आफैले गर्नु गराउनु पर्ने, अन्य कुनै निर्माण व्यवसायी वा अन्य व्यक्ति वा संस्था मार्फत गर्न गराउन नपाइने र उपभोक्ता समितिको लगत तोकिएको ढांचामा अद्यावधिक गराई राख्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले उपभोक्ता समितिबाट कार्यहरु गराउदा उक्त कानुनले तोके बमोजिमको अवस्था पालना गरेको नदेखिएको हुदा कानुनको पूर्णरुपले अनुशरण र पालना गरेर मात्र गराउनु पर्दछ ।

२९.२ **भुक्तानीको सिफारिसः** उपभोक्ता समितिहरु मार्फत गरिएका कार्यहरुको भुक्तानी गर्दा केहीमा फोटाहरु संलग्न राख्ने र उपभोक्ता समितिको सिफारिस तथा सम्वन्धित वडा अध्यक्षहरुको सिफारिस संलग्न गरेर भुक्तानी गर्ने गरेको देखियो । केहीमा फोटाहरु संलग्न गरेता पनि कार्य शुरु हुनु भन्दा पहिलेको र कार्य सम्पन्न भए पश्चातको काम स्पष्ट देखिने गरि फोटा राख्ने गरेको देखिन आएन । त्यसैगरी सम्वन्धित वडाध्यक्षले भुक्तानीको सिफारिस गर्दा कामको स्पष्ट परिमाण, गुणस्तर, समय र लागत किटान गरी कार्य सम्पन्न भए नभएको उल्लेख गर्नुपर्नेमा अधिकाशं सिफारिसमा सो बमोजिम नगरी बजेट अनुरुपको कार्य सम्पन्न भएकोले भुक्तानीको लागी सिफारिस गर्दछु भन्ने भाषाको सिफारिस गर्ने गरेको देखियो । यसवाट तोकिए बमोजिमको परिमाण, गुणस्तर र लागतमा उपभोक्ता समितिहरुबाट कार्यहरु भएको छ भनि आश्वस्थता हुने आधार कमजोर रहेको छ ।

२९.३ **जटिल प्रकृतिको कार्य उपभोक्ता समितिबाट गराएको** – सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार उपभोक्ता समितिहरुलाई मेशिन, औजार उपकरणहरुको आवश्यक नपर्ने, श्रममूलक कार्यको जिम्मेवारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । उपनियम १० मा उपभोक्ता समितीसंग सम्झौता भइ तोकिएको कार्य उपभोक्ता समिति आफैले गर्नुपर्ने तेस्रो पक्षबाट गराउन नपाइने उल्लेख रहेको छ । तोकिए बमोजिम काम नगर्ने उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी नदिई कालो सूचीमा राखी कारवाही गर्नुपर्ने, श्रममूलक प्रविधिमा आधारित

रही श्रमको उपयोग र परिचालनलाई प्राथमिकता दिनु पर्ने, मेशीनरी उपकरणको प्रयोग गरेमा कारवाही गर्नुपर्ने उल्लेख रहेको छ । उपभोक्ता समितिसंग सम्झौता गरि गराइएका कार्यहरु उपभोक्ता समिति आफैले नगरी तेस्रो पक्ष मार्फत गराउने गरेको व्यहोरा खर्चका बिलभर्पाइहरुबाट देखिन आयो । पालिकाले आर.सि.सी. फ्रेम स्ट्रक्चर सहितका जटिल प्राविधिक पक्ष समावेश हुने पूर्वाधार संरचना निर्माण कार्य समेत उपभोक्ता समितिहरु मार्फत् गराउने गरेको देखियो । यस्ता कार्य व्यावसायिक र अनुभवी निर्माण व्यवसायी फर्मबाट सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ बमोजिम प्रतिस्पर्धा गराइ कार्य गराउन उपयुक्त हुने देखिन्छ ।

२९.४ **जनश्रमदान र लागत सहभागिताः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ (४) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायलाई निर्माण कार्यको बिल भुक्तानी दिँदा लागत अनुमानमा रहेको मुल्य अभिबृद्धि कर, ओभरहेड, कन्टिन्जेन्सी रकम र जनसहभागीताको अंश कट्टा गरेर मात्र भुक्तानी दिनु पर्ने व्यवस्था छ। सभाले उपभोक्ता वा लाभग्राही समुहबाट गराउने कार्यमा न्युनतम १० प्रतिशत जनसहभागिता जुटाउनु पर्ने निर्णय गरेको जनाइएको छ । कार्यालयले आयोजना।कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता वा जनसहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने, नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता वापतको रकम सम्बन्धित कार्यालयको खातामा दाखिला गरी सोको भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्दछ । उपभोक्ता समितिबाट गरिने निर्माण कार्यमा जनसहभागिता र लागत सहभागिताको अंश वृद्धि गरी योजनामा उपभोक्ताको अपनत्व वृद्धि पर्दछ ।

२९.५ **अनुगमन समितिः** पालिका उपाध्यक्षको संयोजकत्वमा रहेको अनुगमन समितिले कामको विबरण, सम्पन्न भएको कामको अवस्था, अनुगमन गरेको मिति, अवधि, देखिएका कमि कमजोरी, र सुधारका विषय उल्लेख गरी सबै बिकास योजनाको अनुगमन गरेर प्रतिवेदन दिनुपर्नेमा सो बमोजिमा प्रतिवेदन नगरी रु ५ लाख भन्दा बढी खर्च भएका योजनाको हकमा पालिका स्तरिय अनुगमन समितिले र सो भन्दा घटी खर्च भएका योजनाको हकमा वडास्तरिय अनुगमन समितिले मात्र एक निश्चित फारममा समितिका सदस्यले हस्ताक्षर गरेर पेश गर्ने गरेको छ । सबै योजनाहरुमा उल्लेखित सबै प्रकारको व्यहोरा आश्वस्त हुनेगरी नगरपालिका स्तरिय अनुगमन समितिले सिफारिस गरे पश्चात मात्र सम्पन्न कामको भुक्तानी हुने व्यवस्था हुनुपर्ने देखिन्छ ।

२९.६ **सार्वजनिक परिक्षणः** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी, दिगो र भरपर्दो वनाउन कार्यको सामाजिक परिक्षण अन्तर्गत सार्वजनिक परिक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । अधिकांश कार्य सडक निर्माण तथा मर्मत गर्ने कार्यहरु गरेको भएतापनि, भवन निर्माण, खानेपानी तथा कृषि तथा पशु विकास लगायतका कार्य गरेको छ । यस्ता कार्यको सार्वजनिक सुनवाई गरेको जनाएता पनि सार्वजानिक सुनुवाई बिस्तृत रुपमा नगरी तोकिएको फारम भरेर केही सिमित व्यक्तिको न्युन उपस्थिती रहने गरेको, आंशिक कार्यहरुमा खर्चको सार्वजनिकीकरण भनि माइन्युटमा लेखी राख्ने गरेको, फाइलमा राख्ने प्रयोजनको लागी मात्र फारम भरेर राख्ने गरेको अवस्था बिद्यमान रहेको देखियो । त्यसैले सार्वजनिक सुनुवाईको विश्वसनीयता देखिदैन । कानुनको पालना गरी उत्तरदायित्व एवं पारदर्शिताको प्रवद्र्धन गर्नुपर्दछ ।

त्यसैगरी बहालवाला पदाधिकारी, राजनीतिक दलको प्रतिनिधि सरकारी कर्मचारी, शिक्षक, निर्माण व्यवसायी लगायतका व्यक्ति उपभोक्ता समितिका सदस्य हुन नपाउने, एउटै समयमा एकभन्दा बढी उपभोक्ता समितिको सदस्य हुन नपाउने आदि व्यवस्थाहरु रहेकोमा उपभोक्ता समितिको गठन गर्दा तोकिए बमोजिमको प्रकृया पुरा गरेको देखिन आएन । समितिमा रहेका पदाधिकारी तथा सदस्यहरु उपरोक्त बमोजिमको पेशा, व्यवसाय वा रोजगारीमा संलग्न व्यक्तिहरु भए नभएको यकिन हुन सकेन । एउटै स्थानमा गर्ने फरक फरक निर्माण कार्यको लागी समेत फरक फरक उपभोक्ता समितिहरु गठन गर्ने गरेको छ । एउटै समयमा एकै व्यक्ति एक भन्दा बढी समितिमा रहे नरहेको सम्वन्धमा समेत यकिन हुने आधार देखिन आएन । यस सम्वन्धमा कार्यालयले अभिलेख अद्यावधिक गरी सुधार गर्नुपर्दछ ।

२९.७ **गुणस्तर परीक्षण** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५(१) अनुसार सार्वजनिक निकायले आपुर्ति गरेका मालसामान र निर्माण कार्यको सम्झौतामा उल्लेखित प्राविधिक स्पेशिफिकेसन र गुणस्तर वमोजिम भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने

व्यवस्था छ । स्थानीय तहले उपभोक्ता समिति मार्फत गरेका सबै कार्यहरुमा र निर्माण व्यवसायी मार्फत गराइएका केहि निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन ।

२९.८ **हेभी इक्विपमेण्टको प्रयोगः** सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को उपनियम (९) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट सञ्चालित हुने निर्माण कार्यमा डोजर, एक्साभेटर, लोडर, रोलर, ग्रेडर जस्ता हेभी मेशिनरी प्रयोग गर्न नमिल्ने व्यवस्था छ। सो नियमावलीको प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशमा लागत अनुमान तयार गर्दाको समयमा हेभी मेशिन प्रयोग गर्नुपर्ने जटिल प्रकृतिको कार्य भनी उल्लेख भएको रहेछ भने सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिशमा सार्वजनिक निकायबाट सहमति लिई त्यस्ता मेशिन प्रयोग गर्न सकिने उल्लेख छ।पालिकाले उपभोक्ता समिति मार्फत गरेका कार्यहरु मध्ये अधिकांश कार्य मोटर बाटो स्तरोन्नती गर्ने, रिटेनिगं वाल लगाउने, पिच गर्ने, खानेपानी टंकी निर्माण गर्ने, सिंचाइ योजना निर्माण,, भवनहरु निर्माण आदि कार्यसंग सम्वन्धित रहेका छन्।प्राय सबैजसो कार्यहरुमा डोजर, लोडर, एक्साभेटर आदि जस्ता हेभि मेशिनहरु प्रयोग गरी कार्य गराएको व्यहोरा खर्चका बिल भर्पाइबाट देखियो । पालिका अन्तर्गत सञ्चालित अधिकांश सडक निर्माण तथा स्तरोन्नतिसँग सम्बन्धित योजनाका उपभोक्ता समितिहरुले हेभी मेशिन प्रयोग गर्ने गरेको पाइए तापनि नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम सम्बन्धित प्राविधिकको सिफारिश गराई नगर कार्यपालिकाको कार्यालयबाट सहमति लिएको पाइएन । नियमाबलीको ब्यबस्था अनुरुप कार्य गराउनुपर्दछ।यसका केही उदाहरण निम्न छन्।

कामकोबिबरण	जम्मा काम	सहभागिता	भुक्तानी	तेश्रो पक्ष	उ स ले तेश्रोपक्षलाइ भुक्तानी
चुराकाट्नेदेखि कोलबोट जाने सडक निर्माण योजना	४१९३५८	४१५७१	३७७७८८	प्रगतिशिल निर्माणसेवा	४२४४७७
हलोगारेदेखिहिमालय आवि जोड्ने सडक निर्माण योजना	२८६८६६	२८८६८	२५७९९८	प्रगतिशिल निर्माणसेवा	२८४२५१
चिनाली खार्वनसडक स्तरोन्नती	१२४५०३	१२४५०	११२०५२	प्रगतिशिल निर्माणसेवा	१२५३६४
सिमपाखादेखिफलाँटे आमा समुह भवन जोड्ने सडक निर्माण	१८१८७५	१८४६६	१६३४१०	भण्डारी कन्स्ट्रक्सन	३१९२२५
करेङ्गिपैयाचौर सडक निर्माण योजना	२४५७७७	२५३१६	२२०४६२	प्रगतिशिल निर्माणसेवा	२६५७९८
टिमुरखोलादेखिजिउला कृषि सडक निर्माण योजना	३३०९३६	३३५९५	२९७३४१	प्रगतिशिल निर्माणसेवा	३३१०१६
सागिने तल्लोगाउँ माथिल्लो गाउँ जोड्ने सडक निर्माण योजना	५२१०८३	५२६२९	४६८४५४	के सी कन्स्ट्रक्सन	५२२४०८
तल्लोबाँझकाँडा दलित वस्ती सडक निर्माण योजना	९०१७७	९३३७	८०८४०	के सी कन्स्ट्रक्सन	९२०९५
खार्वन जिउलासडक स्तरोन्ती योजना	३४७१२२	३६१०१	३११०२१	बग कन्स्ट्रक्सन एण्डसप्लायर्स	३४९९३८
झाराखोला हुदैखानिगैरा जुगेखोला आग्रेखोला माझगाउँ सडक निर्माणयोजना	२८२१०७	२८७०९	२५३३९८	भण्डारी कन्स्ट्रक्सन	३२२०५०
सात गैरी सडकनिर्माण योजना	१५४७१७	१५६१६	१३९१०१	जय बागेश्वरीकन्स्ट्रक्सन	१५४६८२
खारागैरारिठागैरा हुँदै घेरेलि आर्यघाट सडक निर्माण	९६९११६	१०२१०६	८६७००९	जय बागेश्वरीकन्स्ट्रक्सन	६९००००
जम्मा	३९५३६३७	४०४७६३	३५४८८७४		३८८१३०४

२९.९ **भुक्तानीको सिफारिसः** उपभोक्ता समितिहरु मार्फत गरिएका कार्यहरुको भुक्तानी गर्दा केहीमा फोटाहरु संलग्न राख्ने र उपभोक्ता समितिको सिफारिस तथा सम्वन्धित वडा अध्यक्षहरुको सिफारिस संलग्न गरेर भुक्तानी गर्ने गरेको देखियो । केहीमा फोटाहरु संलग्न गरेता पनि कार्य शुरु हुनु भन्दा पहिलेको र कार्य सम्पन्न भए पश्चातको काम स्पष्ट देखिने गरि फोटा राख्ने गरेको देखिन आएन । त्यसैगरी सम्वन्धित वडाध्यक्षले भुक्तानीको सिफारिस गर्दा कामको स्पष्ट परिमाण, गुणस्तर, समय र लागत किटान गरी कार्य सम्पन्न भए

नभएको उल्लेख गर्नुपर्नेमा अधिकाशं सिफारिसमा सो बमोजिम नगरी बजेट अनुरुपको कार्य सम्पन्न भएकोले भुक्तानीको लागी सिफारिस गर्दछु भन्ने भाषाको सिफारिस गर्ने गरेको देखियो । यसवाट तोकिए बमोजिमको परिमाण, गुणस्तर र लागतमा उपभोक्ता समितिहरुबाट कार्यहरु भएको छ भनि आश्वस्थता हुने आधार कमजोर रहेको छ ।

३० आपूर्तिकर्ताको सट्टा समितिको नाममा भुक्तानी

मुख्यमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि २०७८ को दफा १५ मा आयोजनाको सञ्चालन तेस्रो पक्ष मार्फत गर्ने वा गराउन नपाउने उल्लेख छ त्यसैगरी सरकारी कारोबार निर्देशिका २०७६ को दफा ५.१६.१ मा सरकारी खाताहरूबाट रकम भुक्तानी गर्दा एसी पेइ चेक मार्फत वा सोझै बैंक खातामा रकम जम्मा गरी भुक्तानी दिनुपर्ने प्रावधान छ। उक्त कार्यविधिको अनुसूची ५ बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा श्रमको ज्याला बापतको पारिश्रमिक रकम सम्बन्धित व्यक्तिको बैंक खातामा र सामग्री खरिदको भुक्तानी सम्बन्धित आपूर्तिकर्ताको बैंक खातामा सोझै दाखिला गर्नुपर्ने प्रावधानको विपरीत सामग्री खरिद को भुक्तानी सम्बन्धित रोजगार प्राप्तकर्ताहरूले गठन गरेको उपभोक्ता समितिको खातामा देहाय बमोजिम रु.२७५५५३५। भुक्तानी गरेको छ। यस प्रकार भुक्तानी गरेको रकम कानुनसम्मत नदेखिएको साथै सम्बन्धित श्रमिकहरूले सोही अनुरूप नै सामग्री खरिद गरेको हो भन्न मिल्ने देखिँदैन।

गो.भौ.नं. /मिति	योजनाको नाम	जम्मा भूक्तानी रु.	ज्याला भुक्तानी रु.	सामग्री खरिदको उपभोक्ता समितिलाई भुक्तानी रु.
९/२०८२/३/१	त्रिवेणी बाटुले पक्की सिंचाई कुलो निर्माण	१३७५४२६	८६७०००	५०९४२६
७/२०८२/२/१६	हिमालयन मा. विङ माझखर्क मेशनरी वाल तथा घेरावार निर्माण	१३७२२९३	७१७०००	६५५२९३
६/२०८२/२/१४	जनता कालिका आ.वि. घेरावार तथा फिल्ड निर्माण	१३०३१३७	७३४९४०	५६८१९७
५/२०८२/२/१४	कामी साङ्टा सिंचाई कुलो निर्माण	१४५००९८	८६७०००	५८३०९८
४/२०८१/२/१४	पटारे हम्पाल पदमार्ग निर्माण	१४५७२२१	१००६८३०	४४०२२१
	जम्मा	६९५८१७५	४१९२७७०	२७५५५३५

३१ दैनिक भ्रमण खर्च

कार्यालयले कर्मचारीहरूलाई भ्रमण खर्च नियमावली २०६४ अनुरुप दोहोरो सुविधा नहुने गरी दैनिक भ्रमण भत्ता भुक्तानी दिनुपर्दछ। पालिकाले निम्न अनुसारका कर्मचारीहरुलाई पालिकाभित्र वडा नम्बर १ देखि ५ सम्मका स्थानमा रहेका योजनाहरूको अनुगमन गरेको भनी देखाए बमोजिमको दैनिक भ्रमण वर्ष भुक्तानी गरेको देखिन्छ। उक्त दैनिक भ्रमण भत्ता खर्च लेखेको रकम पालिकाका प्राविधिक कर्मचारीहरुलाई भुक्तानी भएको फिल्ड भत्तासँग दोहोरो पर्न जानुको साथै पालिका तथा सम्बन्धित वडा कार्यालयबाट उक्त स्थान दैनिक भ्रमण भत्ता भुक्तानी दिन कानुन बमोजिमको दुरीमा रहे वा नरहेको सम्बन्धमा समेत एकिन हुन सकेन तसर्थ निम्नअनुसार भुक्तानी दिएको दैनिक भ्रमण भत्ता खर्चको पर्याप्त पुष्ट्याईं र कानुनी आधारको साथै दोहोरो सुविधा नभएको प्रमाण पेश हुनुपर्दछ अन्यथा सम्बन्धितहरूबाट असुल हुनुपर्ने रु

गो.भौ.नं. /मिति	**कर्मचारीको नाम पद**	**भुक्तानी रकम**
१५/०८२/३/२३	रोजगार सहायक राम कुमार डांगी	१०३५०
१५/०८२/३/२३	रोजगार प्राविधिक सहायक बुद्दीराम बुढाथोकी	७५००
१५/०८२/३/२३	रोजगार प्राविधिक सहायक नर ब. वली	११४००
	जम्मा	**२९२५०**

असुल गर्नुपर्ने	२९,२५०

३२ घटी अवधिको वीमा

पालिका र निर्माण व्यवसायी बीच भएको सम्झौताको शर्त र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ११२ मा उल्लेखित शर्तहरू पुरा हुने गरी निर्माण व्यवसायीले निर्माण कार्य र जनशक्तिको बीमा गराउनुपर्दछ।

३२.१ पालिका र निर्माण व्यवसायीबीच भएको सम्झौताको सर्त र सार्वजनिक खरिद नियमावली, निर्माण २०६४ को नियम ११२ मा उल्लेखित शर्तहरू पूरा हुने गरी निर्माण व्यवसायीले निर्माण कार्य र जनशक्तिको बीमा गराउनुपर्दछ। खानी गाउँ बोरी खोला सडक निर्माण कार्य वडा नं २ ठेका नं. ०१-०७९।८० का निर्माण व्यवसायी पुना निर्माण सेवासँग रु.१६,४०,२७१।- को ठेक्का सम्झौता मिति २०८०।२।२८ मा भई कार्य सम्पन्न गर्ने अवधि २०८०।३।२० सम्म तोकिएकोमा पूर्व निर्धारित क्षतिपूर्ति सहित म्याद थप गरी कार्य सम्पन्न गर्ने अवधि २०८१ पौष सम्म पुर्याइएको छ। निर्माण व्यवसायीले उक्त निर्माण कार्यको बीमा गराउँदा भने २०८०।३।२० (२०२३।०७।०५) देखि सोही एक दिनको लागि मात्र बिल गराई बिमा गराई सोको बिमा शुल्क रु १६३३७।- ठेक्का बिल मार्फत भुक्तानी लिएको छ। तसर्थ उक्त बीमा सम्झौता र नियमको शर्त अनुरूप नदेखिएकोले सो बापत भुक्तानी भएको रकम निर्माण व्यवसायीबाट असुल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	१६,३३७

३२.२ त्रिवेणी भादरे गोल टाकुरी सडक स्तरोन्नति कार्य वडा नं २ ठेका नम्बर ०६-०८१।८२ का निर्माण व्यवसायी स्वर्णिम स्वस्तिका कन्स्ट्रक्सन एण्ड सप्लायर्स कम्पनी प्रालीसँग रु १३२०७९२।- को ठेक्का सम्झौता मिति २०८१।११।२१ मा भई कार्यसम्पादन गर्ने अवधि २०८२।२।३० सम्म तीन महिना १० दिन तोकिएको छ। तर निर्माण व्यवसायीले जनशक्ति तर्फको बीमा गर्दा २०२५।५।११ (२०८२।१।२८) देखि लागू हुने गरी अर्थात् अन्तिम एक महिनाको लागि मात्र गरेको देखिएकोले उक्त सम्झौता र नियमको शर्त अनुरूप नदेखिएकोले सो बापत भुक्तानी हुन गएको रकम निर्माण व्यवसायीबाट असुल गर्नुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	८,०२०

३२.३ त्यसैगरी पतारे कुर्कुरे खोर सडक स्तरोन्नति कार्य वडा नम्बर १ ठेक्का नं ०७-०८१८२ का निर्माण व्यवसायी लक्ष्मी कन्स्ट्रक्सनसँग रु.१९९०२१ को ठेक्का सम्झौता मिति २०८१।१।२१ मा गरी कार्य सम्पन्न गर्ने अवधि २०८२।२।३० सम्म अर्थात् ३ महिना १० दिन तोकिएको छ। निर्माण व्यवसायीले उक्त सम्झौता र नियम विपरीत करिब १ महिना १० दिन ढिला गरी २ महिना अवधि बाँकी रहँदा निर्माण कार्यको र जनशक्तिको बीमा गरी पेश गरेको आधारमा उक्त बीमा शुल्क भुक्तानी लिएको देखियो। यस प्रकार सम्झौता र नियमको सर्तहरु पुरा हुने गरी नगरेको बिमा बापतको शुल्क रकम निर्माण व्यवसायीलाई भुक्तानी दिन मिल्ने नदेखिदा निर्माण व्यवसायीबाट उक्त रकम असुल हुनुपर्ने रु.

असुल गर्नुपर्ने	३०,३७७

३३ सामग्रीको सदुपयोग

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन २०७६ को दफा २४ उपदफा २ मा सरकारी रकम खर्च गर्दा साधन स्रोतको उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुने गरी मितव्ययी तरिकाले गर्नुपर्ने उल्लेख छ। वडा नम्बर ५ स्थित नेरा माविको पहिलो तला भवन निर्माण गर्न ठेक्का नम्बर०१-०८१/८२ बाट निर्माण व्यवसायी चक्ररिता निर्माण सेवासंग रु.४६७००५७।- को ठेक्का सम्झौता मिति २०८१।९।७ मा भई कार्य शुरु गरेकोमा निजलाई यो वर्ष सुरुदेखि अन्तिम बिलसम्म रु. ४६५८२००। भुक्तानी भएको छ। उक्त निर्माण कार्यमध्ये सम्झौताको बीओक्युमा डिस्मेन्टलिङ्ग वर्क्स ४.४० क्यु मि. भनी रु.५७२५८।- उल्लेख गरी उक्त कार्य गरेको जनाई सो रकममा मु.अ.कर थप गरी रु. ६४,७०२।- भुक्तानी गरेको छ। यस प्रकार डिस्मेन्टलिङ गरिएको आइटमबाट के कति कस्ता प्रकारका सामग्रीहरु डिसमेन्टलिङ्ग भयो सोबाट प्राप्त राजस्व सम्बन्धमा प्रमाण र आधार पेश हुन नआएको सम्वन्धमा बिद्यालयमा उक्त सामाग्री मौज्दात बाकी रहेको जनाइएकोमा बिद्यालयमा आम्दानी बाधेको वा सोको नियमानुसार प्राप्त भएको राजस्व रकमको प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	६४,७०२

३४ प्रमाण र पुष्टाई

सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी कितावमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले गो.भौ.नं. १८३ मिति २०८२।३।२५ बाट शारदा नगरपालिकाको वडा नम्बर ११ स्थित प्रसिद्ध शक्तिपीठ खैरावाङ्ग परिसरमा प्रतिक्षालय निर्माण गर्न भनी यस पालिकाले शारदा नगरपालिकालाई रु.६,२२,९३५ रकम पठाई खर्च लेखेको छ। यस प्रकार खर्च लेखेको रकमबाट गरिएको कामको प्राविधिक पुस्ट्याई सहितको नापी किताब र ठेक्का बिल यस पालिकामा समेत पेश हुनुपर्नेमा भएको छैन ।

३५ मर्मत खर्च

स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ७३ उपदफा(६) बमोजिम प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य समेत कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने प्रावधान छ ।आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, 2076 को दफा 24 उपदफा (2) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा साधन श्रोतको उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुने र प्राप्त प्रतिफलको उचित गुणस्तर समेत कायम हुने गरी मितव्ययी तरिकाले गर्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायीत्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९ (११) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा वा कुनै आर्थिक कारोवार गर्दा कार्यालय प्रमुखले सरकारी रकमको हिनामिना, हानीनोक्सानी वा लापर्वाही हुन नपाउने गरी सरकारी सम्पत्ती, नगद, जिन्सी सुरक्षित राख्न उचित प्रवन्ध मिलाउनु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यस वर्ष सवारी साधन मर्मतमा हेभी सवारी मर्मत तर्फ रु.७१००४७।- र हलुका सवारी साधन मर्मत खर्च रु.२८५२५०६।– समेत जम्मा रु.३५६२५५३।खर्च भएको देखिन्छ। यस्ता खर्चको वील भुक्तानी गर्दा खर्चको औचित्य, मर्मत गर्नुपर्नाको कारण, खर्चको प्रयोजन, पुष्ट्याइ रसो खर्च कुन कार्यक्रमसंग सम्बन्धित भएको हो भन्ने खुलाएको छैन। यस्तो प्रवृतिको खर्चमा नियन्त्रण गरी मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ।

३६ जिन्सी दाखिला

आर्थिक कार्यबिधि तथा वित्तियउत्तरदायित्व नियमावली, २०७६ कोपरिच्छेद १० मा सरकारी सम्पत्तीको जिम्मा, लगत र संरक्षण सम्वन्धी व्यवस्थाहरु रहेका छन् । पालिकाले योवर्ष जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेखित निम्नानुसारका सुधार तथा सुझावहरु लेखापरीक्षण अवधिसम्म कार्यान्वियन गरेको नदेखिएकोले कार्यान्वियन गरिनु पर्दछ ।

• कार्यालयमा प्रयोग गरिने इन्धन, मर्मत गरिने सवारी साधन तथा फर्निचर लगायत अन्य सामानहरुको सन्दर्भमा रसिद, मर्मत आदेशहरु हार्डकपि प्रयोग गरी पाम्समा नचढाएकोमा नगरपालिका जन प्रतिनिधिमुलक संस्था भएकोले कानुन कार्यान्वियनमा अलिक कठिनाइ हुने हुदा चालु आर्थिक वर्ष २०८२।८३ देखि सुधार हुने जनाएको छ ।

• साविक गा.वि.स. बाट वडा कार्यालयमा प्राप्त सामान र साविकको स्वास्थ्य संस्था तथा जिल्ला नजस्वास्थ्य कार्यालयबाट स्वास्थ्य संस्थामा प्राप्त सामानको हस्तान्तरण फारामहरु नभेटिएको ।

• खप्ने र नखप्ने जिन्सी सामानको वर्गीकरणमा अन्यौलता रहेको,

• वडा कार्यालयमा भएका कतिपय जिन्सी मालसामानको गाउँपालिकाबाट हस्तान्तरण नगरिएको,

• मर्मत गर्नुपर्ने र लिलाम गर्नुपर्ने सामान स्पष्ट एकिन नगरिएको,

• वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था लगायतमा कार्यरत कर्मचारीमा जिन्सी व्यवस्थापन सम्बन्धि व्यवहारिक ज्ञान, सीपको कमि देखिएको, सवै जसो वडा कार्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सहायक जिन्सी खाता खडा नगरिएको,

• वडा कार्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरुमा जिन्सी मालसामानको अध्यावधिक गर्ने नगरेको,

• सम्बन्धित संस्था तथा कार्यालयमा प्राप्त सवै जिन्सी सामानको दाखिला अध्यावधिक नभएको,

• वडा कार्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा जिन्सी हेर्ने कर्मचारी स्पष्ट रुपमा नतोकिएको,

• विद्यालयहरुको लागि खरिद गरि विद्यालयमा हस्तान्तरण गरेको कैफियत दाखिला किताबमा जनाएको तर खर्च भएको महलमा अभिलेख अद्यावधिक नगरेको,

सुझावहरु:

• प्रत्येक शाखा, वडा कार्यालय, स्वास्थ्य संस्था लगायत सबै कार्यालयहरुमा भित्तेपाटी वा सुचि तयार पारी खप्ने सामानको विवरण खुलाई टाँस्नु पर्ने र त्यस्तो सामानहरु थपघट भएमा तत्काल सो लिस्ट संशोधन गरी शाखा वा कार्यालय प्रमुखले प्रमाणित गरेर राख्नु पर्ने।

• कुनै पनि शाखा वा कार्यालयले आफू वा आफू मातहत रहेका सामानहरु थपघट हुँदा वा यताउता हेरफेर गर्दा कार्यालयको जिन्सी शाखाबाट अनुमति लिएर मात्र गर्नुपर्ने।

• कतिपय कार्यकक्षमा प्रयोगविहिन अवस्थामा रहेका सामानहरुको आवश्यक प्रयोग वा लिलाम गर्नुपर्ने।मर्मत गरी प्रयोगमा ल्याउन सकिने सामानको मर्मत संभार गरेर प्रयोगमा ल्याउने।

• दाखिला भई कार्यालयमा भएका सम्पूर्ण जिन्सी सामानको अवस्थाको नियमिति अद्यावधिक गर्ने।

• प्रत्येक शाखाहरुले आन्तरिक जिन्सी खाता राख्ने व्यवस्था मिलाउने।

• खप्ने सामानको कोडिङ गरेर सम्बन्धित सामानमा लेख्ने व्यवस्था मिलाउने।

• कर्मचारी सरुवा हुँदा अनिवार्य रुपमा सम्पूर्ण मालसामानको बरबुझारथ हुनुपर्ने।

• खरिद गुरुयोजना, खरिद योजना र वार्षिक कार्ययोजना बनाइ खरिद समिति मार्फत खरिद प्रकृयालाई अझै व्यवस्थित बनाउनु पर्ने।

कार्यालयको जिन्सी खातामा आम्दानी बाँधिएका तर विद्यालय तथा अन्य कार्यालयलाई हस्तान्तरण गरिएका कतिपय मालसामानहरुको विवरण आवश्यक प्रकृया पुरा गरी जिन्सी खाता अध्यावधिक गर्ने।

३७ इन्धन खर्च

स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ७३ उपदफा(६) बमोजिम प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य समेत कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने प्रावधान छ।आर्थिक कार्यविधी तथा वित्तीय उत्रदायित्व ऐन,२०७६ को दफा २४ उपदफा (२) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा साधन श्रोतको उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुने र प्राप्त प्रतिफलको उचित गुणस्तर समेत कायम हुने गरी मितव्ययी तरिकाले गर्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायीत्व नियमावली,२०७७ को नियम ३९ (११) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा वा कुनै आर्थिक कारोवार गर्दा कार्यालय प्रमुखले सरकारी रकमको हिनामिना, हानीनोक्सानी वा लापर्वाही हुन नपाउने गरी सरकारी सम्पत्ती, नगद, जिन्सी सुरक्षित राख्न उचित प्रवन्ध मिलाउनु पर्ने उल्लेख छ।पालिकाले उल्लेखित व्यवस्थाको पालना नगरी ईन्धन कार्यालय प्रयोजन रु.२०,०९,२०९.००, ईन्धन पदाधिकारी रु.५,७२,२४६.५६ र ईन्धन अन्य प्रयोजनमा रु.९८,७९७.०० समेत गरी जम्मा रु.२,६८,०२५।- खर्च गरेको छ।यस्ता खर्चको वील भुक्तानी गर्दा खर्चको औचित्य, खर्च गर्नुपर्नाको कारण, खर्चको प्रयोजन, पुष्ट्याइ रसो खर्च कुन कार्यक्रमसंग सम्बन्धित भएको हो र खर्चको लगबुक समेत खुलाएको छैन।यस्तो प्रवृतिको खर्चमा नियन्त्रण गरी मितव्ययिता कायम गर्नुपर्दछ।

३८ न्यून विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालय

संघीय शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ७७ उपनियम १ मा सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा विद्यार्थी संख्या पहाडमा सामान्यतया ४५ हुनुपर्ने उल्लेख छ।सोहीनियमावलीको नियम १२ क मा विद्यालय गाभ्न लिइने आधारहरु उल्लेख गरेको छ।यस पालिका मातहतमा सामुदायिक विद्यालयको संख्या २९ रहेको र यो वर्ष उक्त विद्यालयहरुलाई यस पालिकाबाट जम्मा रु.६४०६७२४२.१ निकासा दिइएको विवरण प्राप्त भएको छ।उक्त विवरण अनुसार १७ विद्यालयहरुमा उपरोक्त कानूनले तोकेभन्दा न्यून संख्यामा विद्यार्थी संख्या रहेको व्यहोरा देखिन आयो।तसर्थ न्यून विद्यार्थी संख्या रहेका विद्यालयहरुलाई उपरोक्त कानून कमोजिम एक आपसमा गाभी विद्यालय व्यवस्थापनलाई चुस्त, प्रभावकारी र मितव्ययी तुल्याउने तर्फ पालिकाले ध्यान दिएको नदेखिदा सम्बन्धित निकाय तथा पदाधिकारीको ध्यान गई कानून बमोजिम गर्नुपर्ने देखिन्छ।प्राप्त विवरण अनुसार यस पालिका अन्तर्गत बिद्यालय संख्या, विद्यार्थी संख्यार विद्यालयमा वार्षिक निकासा रकमको विवरण यस प्रकार छः

सि नं	बिद्यालयको नाम	कक्षा –. सम्म	बिद्यार्थि संख्या	शिक्षक संख्या		यो वर्ष कुल निकासा रु.
				स्थायी	अस्थायी ,करार, ज्याललादारी	
१	श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय सिद्ध कुमाख-५	ECd-११	५१६	१	११	४७४८३३१
२	श्री वालविका आ. वि र सिद्ध कुमाख-४ राम्री	वालविकास	९	०	१	२५४०००
३	श्री वालकल्यान आ.वि. सिद्ध कुमाख-३ फलाँटे	वालविकास -८	१३९	२	१	२५७१८४६
४	श्री वाल उद्यान वालविकास केन्द्र सिद्ध कुमाख-४ करेन्जी	वालविकास	३	०	१	१४००००
५	श्री भगवति प्रा. वि सिद्ध कुमाख-१	वालविकास-२	१४	०	१	२५४०००
६	श्री विश्णु आ. वि सिद्ध कुमाख-२ खानीगाउँ	वालविकास देखि ५	३५	१	२	१५४९४८१
७	श्री देउराली माध्यमिक विद्यालय सिद्ध कुमाख-२ कुइँयाझोल	वालविकास देखि १०	२१९	५	७	५०९६०८८
८	श्री हिमालय आ. वि. सिद्ध कुमाख-३ डाँडाकटेरी	वालविकास -८	९०	४	३	२८५०१८९
९	श्री हिमालय आधरभुत सिद्ध कुमाख-५ माझखर्क	वालविकास देखि ८	१४४	२	४	२६९९९२९
१०	श्री जागृति आ. वि. सिद्ध कुमाख-१	वालविकास -५	२३	०	३	१५०१५७८
११	श्री जनकल्यान प्रारम्भिक वालविकास केन्द्र	वालविकास	१०	०	१	०
१२	श्री जनसेवा आ. वि . सिद्ध कुमाख-४ सागिने	वालविकास -८	१४४	२	१	२२९३५३७
१३	श्री जनता कालिका आ. वि. सिद्ध कुमाख-४ चिनाली	वालविकास-८	८५	२	१	२४३१८४६
१४	श्री कैलाश प्रा. वि. सिद्ध कुमाख-२ देउरालीखेत	वालविकास-१	२१		१	२५४०००
१५	श्री कालिका वालविकास केन्द्र सिद्ध कुमाख-१	वालविकास	८		१	२५४०००
१६	श्री महेन्द्र आदर्श माध्यमिक विद्यालय सिद्ध कुमाख-१ बाझकाँडा	वालविकास -१२	४०४	७	४	७२७२२४४
१७	श्री महेन्द्र आधारभुत विद्यालय सिद्ध कुमाख-२ सालघारी	वालविका-५	३५	१	१	११५००६४
१८	श्री नवज्योति प्रारम्भिक वालविकास सिद्ध कुमाख-५ गुइँदे	वालविकास	१२	०	१	०
१९	श्री निराजन माध्यमिक विद्यालय सिद्ध कुमाख-३ ढोरचौर सल्यान	वालविकास -१२	६८०	४	१२	९८२६१३६
२०	श्री पशुपति आ. वि.सिद्ध कुमाख-१ तल्लो बाझकाँडा	वालविकास-३	१०	१	१	८८५७१८
२१	श्री सरस्वति वाल आधारभुत विद्यालय सिद्ध कुमाख-५ घरेली	वालविकास-३	२९	०	२	११४०००
२२	श्री सरस्वति आ.वि. सिद्ध कुमाख-२ हम्पाल	वालविकास-५	३०	०	३	१५०१५७८
२३	श्री शान्ति आ. वि. सिद्ध कुमाख-१ उपल्लो बाँजकाँडा	वालविकास-५	३५	२	१	१८०६८४४
२४	श्री शान्ति आ. वि. सिद्ध कुमाख १ कागखोला	वालविका-५	२८	२	१	१९०६८४७
२५	श्री शान्ति सुन्दर माध्यमिक विद्यालय सिद्ध कुमाख-४ खार्वन सल्यान	वालविकास-१०	२१८	१	४	४४५४५५५
२६	श्री सिद्ध माध्यमिक विद्यालय सिद्ध कुमाख-२ भद्रे सल्यान	वालविकास-१०	२०३	३	४	४७७८००६
२७	श्री तारादेवी आ. वि सिद्ध कुमाख-५ दह	वालविकास-५	७३	०	३	१६४१५७८

२८	श्री युवा जनता आ. वि. सिद्ध कुमाख-४ दारीमटाकुरा सल्यान	वालविकास-५	३९	२	१	१८३०८४७
२९	श्री खरिखोला वालविकास केन्द्र सिद्ध कुमाख-३ झारगाउँ सल्यान	वालविकास			१	०
जम्मा			३२४९	४१		६४०६७२४२

उपरोक्त विवरण अनुसार पालिकामा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात अधिकतम १:८६ देखि न्युनतम १:५ सम्म रहेको देखिन्छ। EMIS विवरण अनुसार पालिकाको २६ सामुदायिक विद्यालयको औषत शिक्षक विद्यार्थी अनुपात १:३८ रहेको देखिन्छ। पालिकाले EMIS अनुसारको विद्यार्थी विवरणको सत्यापन गरी आवश्यकता र औचित्य समेतलाई विचार गरी प्रचलित कानून बमोजिम विद्यालय समायोजन, तल्लो कक्षामा घटुवा एंव शिक्षक दरबन्दी मिलान तर्फ विशेष ध्यान दिनुपर्दछ।

३९ रीतपूर्वकको कर विजक

२२।२०८९।७।२९ मुल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ र नियमावली २०५३ अनुसार क्रेताले आफूले तिरेको रकम र विक्रेताले आफूले प्राप्त गरेको रकमको रीतपूर्वकको कर विजक जारी गर्नु र प्राप्त गर्नु दुवैको दायित्व रहेको उल्लेख छ ।पालिकाले६ थान स्यानिटरी प्याड डिस्पोजल मेशिन खरिद गर्नको लागिमुल्य अभिवृद्धि कर रु.४०,६३८.० समेत रु.३५३२२८.० सम्झौता गरेको देखियो ।आपूर्तिकर्ताले तोकिएको समयमा सम्झौता अनुसारको मालसामान आपूर्ति गरेको भएतापनि सो वापतको विजक जारी गर्दा भ्याट उल्लेख नगरी सम्झौता अनुसारकै रकम उल्लेख गरी जारी गरेको देखियो ।भ्याट छुट भएको मालसामानमा भ्याट रकम घटाएर विल जारी गर्नुपर्नेमा भ्याट समेतको विल जारी भएको र सोही अनुसार भुक्तानी पनि भएको देखियो ।अत: भ्याट छुट भएको सामानमा पनि भुक्तानी भएको भ्याट रकम रु. ४०,६३८.० सम्वन्धित आपूर्तिकर्ताबाट असुल गर्नुपर्ने रु

असुल गर्नुपर्ने	४०,६३८

४० फरक शिर्षकमा खर्च

२९६।२०८२।३।२४ अर्थ मन्त्रालयको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ वजेट कार्यान्वयन सम्वन्धी मार्गदर्शन को बुँदा नं.१४ मा शसर्त अनुदान वापत स्थानिय तहले प्राप्त गर्ने रकम जुन विषय क्षेत्रको योजना वा कार्यक्रमको लागि प्राप्त हुने हो सोहि योजना वा कार्यक्रमका लागि मात्र खर्च गर्ने गरि कार्यन्वयनको प्रकृया अनुरुप खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले आन्तरिक शिर्षकको कार्यक्रम नमूना वाल विकास केन्द्रको निर्माण कार्यको लागि श्री निराजन माध्यमिक विद्यालयलाई संघिय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम सशर्तबाट रु.५,५०,०००.० निकासा दिएको देखियो ।यसरी आन्तरीक शिर्षकबाट भुक्तानी गर्नुपर्ने कार्यक्रमलाई संघिय सरकारबाट हस्तान्तरित कार्यक्रम सशर्तबाट भुक्तानी भएको देखिएकोले उक्त रकमलाईसंघिय संचित कोषमा दाखिला गर्नुपर्ने रु

प्रमाण पेश नगरेको	५,५०,०००

४१ दिवा खाजा

शिक्षा तथा मानव विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं २.७.११.११ मा तोकिएका विद्याथीको दिवा खाजाका लागि विद्यालयलाई अनुदान दिने व्यवस्था छ ।पालिका अन्तर्गत सन्चालित सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत वालविकास देखि कक्षा ५ सम्मका १४५५ विद्याथीलाई दिवा खाजा उपलव्ध गराउन यस वर्ष रु.३२,८७,६९५.० पालिकाबाट विद्यालयहरुलाई निकासा उपलव्ध गराएको देखियो । कार्यविधी अनुसार दिवा खाजाको व्यवस्थापनका लागि स्थानीय तहले सवै प्रधानाध्यापकको बैठकबाट स्थानीय तहभित्रका विद्यालयका एकरुपता कायम हुने गरी खाजा व्यवस्थापन विधीको छनौट गरी सार्वजनिक गर्नुपर्ने, खाजा व्यवस्थापन गर्दा सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा कार्यक्रम सहजीकरण कार्यविधी,२०७६ मा उल्लेखित मापदण्ड बमोजिम हुने गरी विद्यालयकै सहयोगी कर्मचारीबाट वा अभिभावकहरु विशेषत : आमा समूह बनाएर वा नियमित क्यान्टिनबाट वा विद्यालय बाहिरबाट क्याटरिङको व्यवस्था गरेर, एकीकृत भान्सा वा स्थानीय तहले पहिचान गरेको अन्य मोडेलबाट खाजा खुवाउने व्यवस्था मिलाउनेलगाएतका कार्यान्वयन प्रक्रिया उल्लेख गरेको छ । लेखापरीक्षणको क्रममा श्रेस्ता परीक्षण गर्दा विद्यालयहरुले दिवा खाजाको लागि आवश्यक सामाग्री खरिद गरेको विल भरपाईसंलग्न नगरेको, विद्यालयहरुलाई हाजिरी अभिलेखको आधारमा मात्र निकासा दिने गरिएको र पालिकाबाट भएको अनुगमन प्रतिवेदन संलग्न

नगरेको जस्ता कैफियतहरु देखिएका छन्। जसले गर्दा कार्यविधीमा उल्लेख भएका कार्यान्विय प्रक्रियाको अक्षरस पालना र बास्तविक विद्याथीको संख्याको आधारमा दिवा खाजा निकासा भए नभएको सम्वन्धमा यकिन गर्न नसकिएकोले यस सम्वन्धमा पालिकाले थप विश्लेषण गरी दिवाखाजा वापत निकासा भएको रकमको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्वन्धमा यकिन गर्नुपर्दछ ।

४२ **प्रविधि हस्तान्तरण**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१८,८९२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४३ **कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान**

शिक्षा तथा मानव विकास केन्द्रले प्रकाशन गरेको कार्यक्रम कार्यान्वियन पुस्तिका २०८१।८२ को क्रियाकलाप नं २.७.१३.१३ मा शैक्षिक गुणस्तर सुदृढिकरण एवं कार्य सम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान दिने व्यवस्था छ ।पालिकाले विद्यालय संचालन व्यवस्थापन अनुदान, सामाजिक तथा आर्थिक लेखापरीक्षण र विद्याथी परिचय पत्र व्यवस्थापन अनुदान, SIP निर्माण अनुदान, निरन्तर मुल्याङ्कन अनुदानर प्रति विद्याथी अनुदान (कक्षा १-५, कक्षा ६-१०, कक्षा ११-१२) लगायतका कार्यक्रममा २५ वटा विद्यालयलाई रु.१९,५७,५५०.०र शिक्षण कक्षा व्यवस्थापनको लागि निराजन माध्यमिक विद्यालयलाई रु.२१,२३,९४४.० गरी रु.४०,८१,४९४.० निकासा दिएको देखियो । कार्यविधी अनुसार अनुदान प्राप्त गरेका विद्यालयहरुले गरेका खर्च र त्यसको उपलव्धी र एकमुष्ट अनुदानबाट विद्यालय सन्चालन गर्ने विद्यालयहरुबाट पालिकासँग गरेको करार सम्झौता अनुसार काम सम्पन्न भए नभएको सम्वन्धमा पालिकाबाट अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्नुपर्दछ ।

४४ **स्यानिटरी प्याड**

स्यानिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि,२०७६ को दफा ४ मा पालिकाले खरिद गरेको स्यानिटरी प्याड गुणस्तरमा कमी नआउने गरी भण्डारण गर्नुपर्ने उल्लेख छ। साथै दफा ५ मा स्यानिटरी प्याड त्रैमासिक,चौमासिक वा अर्धवार्षिक रुपमा वितरण गर्न सकिने उल्लेख छ।पालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा ६ भन्दा माथिका छात्रा विद्यार्थीहरु ८४३ जना रहेका छन। पालिकाले आर.जि.एम ट्रेडिङ, तुलसीपुर, दाङबाट १०००० प्याकेट स्यानिटरी प्याड रु.५,९९,९१७.० (मु अ कर समेत) मा खरिद गरेको छ। पालिकाले गत विगतको खपतलाई आधार मानी समयमै उचित परिमाणमा खरिद गर्नुपर्नेमा वर्षान्तमा खरिद गरिकेही पालिकामा नै मौज्दातमा राखेको देखियो। मौज्दातमा रहेका प्याडहरु भण्डारण गर्दा गुणस्तरमा कमी नआउने गरी सुरक्षित रुपमा राखेको पाइएन।तसर्थ आवश्यकताको पहिचान गरी आवश्यक परिमाणमा मात्र प्याड खरिद गर्नुपर्ने साथै खरिद गरिएका प्याडहरु समयमा विद्यालयहरुमा पठाउने व्यवस्था मिलाउने तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ ।

४५ **बैठक भत्ता**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **२५,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **२५,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **२५,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१९,१२५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **६,३७५**

सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **६,३७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१९,१२५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१२,७५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **७,६५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१२,७५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **२,५५०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४६ **परामर्शदाता**

सार्वजानिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९(क) मा परामर्श सेवा खरिद गर्दा सम्बन्धित सार्वजिक निकायमा उलब्ध जनशक्तिबाट कुनै काम हुन नसक्ने भएमा कुनै व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीबाट खरिद गर्न सकिन र नियमावली, २०६४ कोनियम १२ मा सार्वजनिक निकायमा कार्यरत जनशक्तिबाट नभ्याउने र बढी दक्षता आवश्यक पर्ने कार्य अनुसार परामर्श सेवाको लागत अनुमान तयार गरी प्रतिस्पर्धाको माध्यमले खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले देहाय बमोजिमका परामर्श सेवा खरिद गरी खर्च लेखेकोमा निम्नानुसार छ ।

गो.भौ. नं. / मिति	कामको विवरण	परामर्शदाता	लागत अनुमान	सम्झौता	भुक्तानी
५५३/ ०८२/ ३/ २५	Land use plan preparation	क्लक कन्स्ल्टेन्सी प्रा. लि.	८०५४१६	७८५०८६	७८५०८६

उपरोक्त खरिदको परीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा निम्नानुसार छन् ।

४६.१ **न्यून प्रतिस्पर्धा :** सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा ८ मा खरिदका विधिहरुको उल्लेख छ । कार्यालयले उपरोक्त वमोजिमको अध्ययन कार्य गराउदा पत्र मार्फत ३ वटा सोझै र खुला दरभाउ पत्र लिएर प्रस्ताव छनौट गरेको छ ।यसरी छनौट भएका घटीवालासंग सम्झौता गरेको देखियो । यसरी गरेको खरिद कार्य स्वच्छ प्रतिस्पर्धा र पारदर्शी भयो भन्न मिल्ने देखिएन ।

४६.२ सार्वजनिक खरिद नियमावली,२०६४ को नियम ९ मा लागत अनुमान तयार गर्दा विचार गर्नुपर्ने कुराहरु उल्लेख गरिएको छ । कार्यालयले उपरोक्त वमोजिमको अध्ययन कार्य गर्दा र गराउँदा लागत अनुमान तयार गरी स्वीकृत गरेको छ। यसरी लागत अनुमान तयार गर्दा सम्वन्धित कामको लागि वास्तविक रुपमा चाहिने कामको परिमाण र दर विश्लेषण गरेर गर्नुपर्नेमा सो नगरी स्वीकृत बजेटको आधारमा परिमाण कायम गरी लागत अनुमान तयार गरिएको छ । यसरी तयार भएको लागत अनुमानलाई वास्तविक र यथार्थतामा आधारित भई तयार गरेको भन्न मिल्ने देखिएन।

४६.३ अभिलेखिकरण र संचालन : कार्यालयले विगतमा र हाल गरेका अध्ययनका प्रतिवेदनहरुको व्यवस्थित अभिलेखिकरण गरेको देखिएन ।

४७ **खरिद टुक्राएको**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धा सिमित नहुने गरी खरिद गर्नुपर्ने र नियमावली, २०६४ को नियम ८५ मा रु. १० लाख सम्मको लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य वा मालसामान सोझै खरिद गर्न सकिने तर एक आर्थिक वर्षमा एकै पटक वा पटक पटक गरी उल्लिखित सिमा भन्दा बढी रकमको एउटै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाबाट सोझै खरिद गर्न सकिने छैन भन्ने उल्लेख छ । साथै नियम ८४ मा रु. २० लाख सम्म लागत अनुमान भएको मालसामान तथा निर्माण कार्य सिलबन्दी दरभाउपत्रमार्फत खरिद गर्नुपर्ने र नियम ३१ मा रु.२० लाख रुपैयाँभन्दा बढी लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य वा जुनसुकै सेवा खरिद गर्नु पर्दा खुला बोलपत्र मार्फत खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले वार्षिक खरिद योजना बनाई सोही बमोजिम स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार खरिदको प्याकेज बनाएर एकमुष्ठ रुपमा स्वच्छ प्रतिस्पर्धाबाट खरिद कार्यहरु गर्नुपर्नेमा सो बमोजिम गरेको छैन । खरिद योजना तथा एकै प्रकृतिको सामग्रीको प्याकेज नबनाई पटक-पटक गरी खरिद गरेको देखिन्छ। यसबाट खरिद पक्रियामा प्रतिस्पर्धा एवं पारदर्शिता सीमित हुन जान्छ । उदाहरणको लागि देहाय बमोजिमएकै प्रकृतिका सामग्रीहरुको खरिद कार्य प्याकेज तयार गरी प्रतिस्पर्धात्मक विधिबाट खरिद गर्नुपर्नेमा निम्नानुसार रु. ५७४४८५२.० सोझै र ३ वटा खुला दरभाउपत्रबाट खरिद गरेको छ । यसमा सम्वन्धितको ध्यान गइ सुधार हुनुपर्दछ ।

क्र.स	गो.भौ/मिति	आपुर्ती कर्ता	सामानको विवरण	लागत अनुमान	खरिद विधि	भुक्तानी रु.
१	५/०८१/९/१८	बेन्जर फर्निचर प्यालेस	टेबुल र्‍याक आदि	२८२७७१	३ दररेट	२७६३३५
२	७/०८१/९/२५	कुमाख फर्निचर पसल	टेबुल	तयार नगरेको	सोझै खरिद	५०००
३	२०/०८१/११/१३	बेन्जर फर्निचर प्यालेस	फर्निचर	तयार नगरेको	सोझै खरिद	९८९३१
४	२२/०८१/११/२६	ग्रेसी इलेक्ट्रोनिक्स अर्डे एण्ड सप्लायर्स	फिङ्गरप्रिन्ट मेशिन	तयार नगरेको	सोझै खरिद	७४५८०
५	२६/०८१/११/२६	आर्क्टिक ईलेक्ट्रोनिक्स एण्ड सप्लायर्स	ई- हाजिरी मेशिन ६ थान	तयार नगरेको	सोझै खरिद	९८३१०
६	२७।०८१।११।२८	न्यु सिटि कम्पयुटर	Fire Extenguiser	तयार नगरेको	सोझै खरिद	९८४६८
७	२९।०८१।११।२८	एल् टेक पावर एण्डआइ.टी.सप्लायर्स	ल्यापटप डेस्कटप प्रिन्टर	तयार नगरेको	सोझै खरिद	३२२८४१
८	४३।०८२।१।४	श्रेष्ठ फर्निचर प्यालेस	दराज कुर्सी टेबल	७६८५८०	३ दररेट	७४३०३१
९	३९।०८१।१२।२१	बेन्जर फर्निचर प्यालेस	डेस्क बेन्च	तयार नगरेको	सोझै खरिद	२४४०८०
१०	८६।०८२।२।३	एल् टेक पावर एण्ड आइ.टी .सप्लायर्स	सोलार खरिद र जडान	४४२१२९	३ दररेट	४२८४०५
११	१९।०८१।११।१३	हिताङ्गी सिलाई मेसिन मर्मत केन्द्र	पञ्चेबाजाहरु	तयार नगरेको	सोझै खरिद	९७५१९
१२	८५।०८२।२।३	दीपक रेग्मी भाँडा पसल	आरन पंखआ हतौडी	तयार नगरेको	सोझै खरिद	२९९९५
१३	९८।०८२।२।२०	नवीन सप्लायर्स	साउण्ड सिस्टम,	१९९०३८	३ दररेट	१९८८७६
१४	९६।०८२।२।२०	एल् टेक पावर एण्ड आइ.टी .सप्लायर्स	फ्रिज र डि. फ्रिज	२८१९३५	३ दररेट	२७९६७५
१५	१३९।०८२।३।१५	आर्क्टिक ईलेक्ट्रोनिक्स एण्ड सप्लायर्स	डेस्कटप, ल्यापटप, आईप्याड	तयार नगरेको	सोझै खरिद	९७०९८
१६	१४७।०८२।३। २१७	न्यू सिटी कम्प्युटर	डेस्कटप, ल्यापटप, प्रिन्टर	५२९२७८	३ दररेट	५२२९००
१७	१४५।०८२।३।१६	ग्रेसी ईलेक्ट्रोनिक्स एण्ड सप्लायर्स	ल्यापटप, डेस्कटप, प्रिन्टर	४०८४९५	३ दररेट	४०३९७५
१८	१६२।०८२।३।२०	बेनेजर फर्निचर प्यालेस एण्ड गणेश टेन्ट हाउस	डिभाईस ल्यापटप, पोर्ट	तयार नगरेको	सोझै खरिद	३९४२९
१९	१५५।०८२।३।१८	म्यानेजर फर्निचर प्यालेस	टेण्ट लगायत	तयार नगरेको	सोझै खरिद	१०८३९२
२०	१५३।०८२।३।१८	बेनेजर फर्निचर प्यालेस	टेण्ट लगायत	तयार नगरेको	सोझै खरिद	७३४४८

२१	१८०।०८२।३।२४	बेनेजर फर्निचर प्यालेस	दराज लकर, लगायत	तयार नगरेको	सोझै खरिद	९७३६२
२२	१६६।०८२।३।२	जय खैराबाङ फर्निचर दर्शन काष्ठ फर्निचर	टेबुल कुर्सी सोफा	तयार नगरेको	सोझै खरिद	९९०१६
२३	१६३।०८२।३।२१	वि.एस. सप्लायर्स एण्ड निर्माण सेवा	बेड, ह्याङ्गर, डोरम्याट	तयार नगरेको	सोझै खरिद	४९८८९
२४	१९२।०८२।३।२५	हिमाली सप्लायर्स	समरशिबल पम्प	तयार नगरेको	सोझै खरिद	९९९४८
२५	१८९।०८२।३।२५	न्यू सिटी कम्प्युटर	सोलार खरिद र जडान	४८११५४	३ दररेट	४४१४४३
२६	३।०८१।८।२१	बुढाथोकी सर्जिकल हाउस प्राली	स्वास्थ्य चौकीलाई औषधी	तयार नगरेको	सोझै खरिद	३३१५००
२७	१५७/०८२/३/२०	एस. ए. सर्जिकल एण्ड सप्लायर्स प्रा. ली.	बेड र सर्जिकल सामान	३९९७८४	३ दररेट	३८४४०६
		जम्मा				५७४४८५२

४८ **सोझै दरभाउपत्रबाट निर्माण**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ उपदफा (२) मा खरिद गर्दा टुक्रा टुक्रा पारेर खरिद गर्न नहुने र नियमावली, २०६४ को नियम ८ मा खरिदको योजना बनाउनु पर्ने, उपनियम १ खण्ड (ख) मा खरिदको सम्भावित प्याकेजर नियम ८५ मा रु. १० लाख सम्मको लागत अनुमान भएको निर्माण कार्य सोझै दरभाउपत्रबाट खरिद गर्न सकिने तर एक आर्थिक वर्षमा एकै पटक वा पटक पटक गरी उल्लिखित सीमा भन्दा बढी रकमको एउटै व्यक्ति, फर्म, कम्पनी वा संस्थाबाट सोझै खरिद गर्न नसकिने उल्लेख छ ।पालिकाले वार्षिक खरिद योजना बनाई सोही बमोजिम स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार खरिदको प्याकेज बनाएर एकमुष्ठ रुपमा स्वच्छ प्रतिस्पर्धाबाट खरिद कार्यहरु गर्नुपर्नेमा सो बमोजिम गरेको छैन । पालिकाले देहाय बमोजिमका निर्माण कार्य गर्दा एकमुष्ठ प्याकेज बनाइ उक्त कानुन अनुसार बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद नगरी बजेट तथा कार्यक्रम बनाउदा नै स साना टुक्रा बनाइ ३ वटा सोझै दररेट लिएर खरिद गरेको छ । यस प्रकार गरिएको निर्माण कार्यमा पालिकाले निर्माण कार्यको प्याकेज बनाइ कानुन अनुसार शिल्डबन्दी दरभाउपत्र वा वोलपत्रको माध्यमबाट थप प्रतिस्पर्धा गराइ गर्नुपर्नेमा सो बमोजिम नगरी प्रत्येक ३ वटासंग सोझै र खुला दररेट लिइ देहाय अनुसार रु.३७८७८४६।५० को खरिद गरेबाट न्युन प्रतिस्पर्धाबाट गरेको देखियो । यसमा सम्वन्धितको ध्यान गई सुधार हुनुपर्दछ ।

सि नं	योजना र कामको विवरण	लागत अनुमान	प्राप्त प्रस्ताव संख्या	निर्माण व्यवसायी÷आपुर्तिकर्ता÷सेवा प्रदायक				सम्पन्न का	
				नाम	सम्झौता मिति	सम्झौता रकम	घटी प्रतिशत	रकम	
१	४ नं. वडा कार्यालय मेशिनरी वाल तथा अन्य पुर्वाधार निर्माण	७९८८९४.८	३	श्री शमशेर बिल्डर्स सिद्ध कुमाख गाउँपालिका वडा नं. ०१, सल्यान	२०८१।०९।०९	७८८८४९.१९	०.५०%	७२५०९७.९	२०
२	गा.पा देखि कल्लेचौर सडक निर्माण	४९९८००.९	३	श्री राज निर्माण सेवा लमही नगरपालिका वडा नं. ३ दाङ	२०८१।०८।२५	४८४८३८.५१	०.३८%	४६१२८४.८२	२०
३	स्वास्थ्यचौकी बाङ्झकाँडा व्यवस्थापन तथा शौचालय निर्माण	७९९८३८	३	श्री बस्नेत कन्स्ट्रक्सन सिद्ध कुमाख गाउँपालिका वडा नं. ०१, सल्यान	२०८१।१०।२४	७७८५२८.७	०.३१%	७५११३८.०५	२०
४	कर्णाली आमा समूह देखि कुरल जाने सडक निर्माण	३९९८४३.४	३	बागर निर्माण सेवा श्रीगाउँ २ दाङ	२०८२।०३।०८	३८२५५३.७५९५	०.९४%	२७२७८४.८५	२०
५	खार्बन मा.वि भवन निर्माण	७२४८२०.७	३	लक्ष्मी कन्स्ट्रक्सन, सारदा नगरपालिका -०५, सल्यान	२०८२।०२।१३	७०३८७१.८९	०.३१%	६९८७३१.९९७	२०
६	सहकारीतल मसानघाट तथा पदमार्ग निर्माण	८९९९९९.९	३	श्री कुसुम बिल्डर्स एण्ड सप्लायर्स, सिद्ध कुमाख गाउँपालिका वडा नं. ०३, सल्यान	२०८२।०२।२८	८७९५४८.९१	०.२८%	८७८८२९.२८	२०
	जम्मा								

४९ **सामाजिक सुरक्षा**

सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेद ५ मा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण बैङ्कमार्फत गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । कार्यविधिको दफा २६ मा कुनै आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमका लागि निकासा भएको रकम सो आर्थिक वर्षमा खर्च नभए सङ्घीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाले नेपाल बैंक लिमिटेडबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्दै आएको देखिन्छ । पालिकाले चारवटै त्रैमासिकको सामाजिक सुरक्षा भत्ता रु. ५२९३६०५५।- इ.एफ.टी बाट पठाएको छ भने इ.एफ.टी गर्दा विभिन्न कारणले बसाइ सराइ र मृत्यु भएकाको खातामा बचत भएको रकम रु. ४३,८३४।- संघीय सञ्चित कोषमा मिति २०८२।३।२९ मा फिर्ता गरेको देखिन्छ । श्रेस्ता परीक्षण गर्दा निम्नानुसार व्यहोरा देखियो ।

४९.१ **विवरणको समिक्षा** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को परिच्छेद ७ दफा ३१ मा भत्ता प्राप्त गर्ने व्यक्तिको विवरण स्थानीय तहले सम्बन्धित गाउँसभामा पेश गर्नुपर्ने, स्थानीय तहले सञ्चालन गरेको कार्यक्रमको चौमासिक वा वार्षिक रुपमा समिक्षा गर्दा सामाजिक सुरक्षा भत्ता कार्यक्रममा भएको निकासा तथा खर्चको पनि समिक्षा गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले सञ्चालन गरेको कार्यक्रमको चौमासिक वा वार्षिक रुपमा समिक्षा गर्दा सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण सम्बन्धी यस कार्यविधि बमोजिमको समिक्षा गरेको पाइएन| कार्यविधिको पालना गर्नेतर्फ कार्यलयले ध्यान दिनुपर्दछ ।

४९.२ **अभिलेख अद्यावधिक** - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ मा सामाजिक सुरक्षा प्राप्त गरिरहेका सवै प्रकारका लाभग्राहिले अगामी आर्थिक बर्षमा भत्ता लिनका लागि तोकिएको ढाँचामा सो कार्यविधिको दफा ५ (१) मा उल्लेखित समयावधि भित्र सम्बन्धित पालिकामा दरखास्त दिनुपर्ने व्यवस्था छ।सो कार्यविधिको ५ को उपदफा २ मा यसरी नविकरण नगर्ने लाभग्राहिले पछिल्लो आवमा भत्ता नपाउने उल्लेख गरेकोमा यस पालिकाले सोको परिपालना गरेको पाइएन । मृत्यु भएमा, बसाई सरी गएमा, एकल वा विधवा महिलाले विवाह गरेमा, बालबालिकाको हकमा पाँच वर्ष उमेर पूरा भएमा, नवीकरण नगरेमा, एक आर्थिक वर्षको कुनै पनि किस्ता रकम नबुझेमा वा अयोग्य व्यक्तिले भत्ता प्राप्त गरेको प्रमाणित भएको अवस्थामा लाभग्राहीको नाम सम्बन्धित स्थानीय तहले मूल अभिलेख कट्टा गर्नुपर्दछ । सो सम्वन्धी विवरण अध्यावधिक गरेको पाईएन । तसर्थ भत्ता पाउनेको विवरण अध्यावधिक गरेर मात्र भत्ता वितरण गर्न तर्फ पालिकाले ध्यान दिनु पर्दछ ।

५० **चाडपर्व सुविधा**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१७,३६५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१७,३६५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१७,३६५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१६,४५१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१६,४५१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१६,४५१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१६,४५१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१६,४५१** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५१ **आन्तरिक राजस्व**

आर्थिक कार्यबिधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ६१ मा कार्यालय प्रमुखले प्रत्येक महिना राजस्व उठ्न छुट भए वा नभएको र राजस्व लेखा तथा दाखिलाको निरीक्षण गरी राजस्व हिनामिना भए वा नभएको र नियम ५९ बमोजिम लगती राजस्व तथा हसवली राजस्वको लेखा रहे नरहेको निरीक्षण गरी सोको अभिलेख अद्यावधिक गर्न लगाउनु पर्नेमा सो अनुसार गरेको अवस्था देखिएन । यस्तो अवस्थामा पालिकाले असुल गरेको राजस्व रु. ५३,२८,९१७।२७ यथार्थरुपमा असुल गरी समयमै दाखिला भएको देखिएन भने उक्त प्राप्त राजश्व सम्बन्धमा प्राप्त हुनुपर्ने र प्राप्त राजश्व परीक्षण भिडान गरेको पाइएन । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोराहरु निम्नानुसार छन्;-

५१.१ **राजस्वको ठेली पेश नभएको-** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ६१ अनुसार कार्यालय प्रमुखले प्रत्येक महिना राजस्व उठ्न छुट भए वा नभएको र राजस्व लेखा तथा दाखिलाको निरीक्षण गरी राजस्व हिनामिना भए वा नभएको र नियम ५९ बमोजिम लगती राजस्व तथा हसबली राजस्वको लेखा रहे वा नरहेको निरीक्षण गरी सोको अभिलेख अद्यावधिक गर्न लगाउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट २०८१।६।९ मा विमल बुढाथोकीले बालुवा गिट्टि कर संकलनका लागि ४ वटा रसिद ठेली बुझेर लगेको देखिएको तथा रसिद नं. ८५१-९०० सम्मको रसिद ठेली कार्यालयमा पेश नगरेकोले सोबाट प्राप्त राजस्व रकम यकीन गर्न सक्ने अवस्था छैन । यस सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुखले प्रत्येक महिना राजस्व उठ्न छुट भए वा नभएको र राजस्व लेखा तथा दाखिलाको निरीक्षण गरी राजस्व हिनामिना भए वा नभएको सम्बन्धमा कुनै कारवाही गरेको पाइएन । रसिद ठेली बुझेर लाने व्यक्तिलाईलाई जिम्मेवार बनाइ आम्दानी रसिद पेश नगर्ने, सोबाट उठाएको राजस्व समयमा दाखिला नगरेको सम्बन्धमा छानवीन गरी राजस्व रकम समेत यकीन गरि पेश गर्नु पर्दछ ।

५१.२ **ढिला राजश्व दाखिला-**आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन २०७६ को दफा २८(२) अनुसार आफ्नो जिम्मामा आएको सरकारी नगदी सोही दिन वा त्यसको भोलिपल्ट यथास्थानमा दाखिला नगरेको देखिन आएमा सम्बन्धित तालुक कार्यालय वा विभागिय प्रमुखले दश दिनसम्म ढिलो गरेको भए दाखिला गर्न बाँकी रकम र सो रकमको दश प्रतिशतले जरिवाना गरी सो समेत दाखिला गर्न

लागउने र सो भन्दा ढिलो गरेको भए दश प्रतिशतका दरले जरिवाना गरी दाखिला गर्न लगाई कसुरको मात्रा अनुसार प्रचलित कानुन बमोजिम विभागीय कारबाही समेत गर्ने गराउने उल्लेख छ । पालिकाका विभिन्न वडाहरुबाट संकलन भएको राजश्व समयमै दाखिला नगरी नगद नै बाँकी राखि ढिला दाखिला गर्ने गरेको पाईयो । तसर्थ कानुन बमोजिमको लाग्ने जरिबाना सम्बन्धितबाट असुल गरि राजस्व दाखिला गर्नुपर्ने रु.

विवरण	आम्दानी मिति	जिम्मेवार व्यक्ति	रकम	दाखिला मिति	१० प्रतिशत जरिवाना
गिट्टी बालुवा	२०८१ मंसिर देखि २०८२ असार १० समम	विमल बुढाथोकी	७२३००	२०८२।३।१२	७२३०
गिट्टी बालुवा	२०८१।६।२० देखि २०८१।९।२४ सम्म	अमर बहादुर थापा	५५४१७	२०८२।३।१२	५५४१
				जम्मा	१२७७१

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१,६६०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१,६४०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **५,४४०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **६,५५२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **११,४४३** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **३,७२८** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	१२,७७१

५२ **सुत्केरी पोषण कोशेली कार्यक्रम**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१०-१२** को निर्णयले रू **१३७,५००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

५३ **जीवन निर्वाह तथा सहिद स्मृति भत्ता**

सशस्त्र संघर्ष, जनआन्दोलन र प्रदेश स्थापनाका लागि भएका आन्दोलनमा घाइते तथा अपाङ्गता भएकालाई जीवन निर्वाह भत्ता र सहिद वा बेपत्ता परिवारका हकवालालाई सहिद स्मृति भत्ता वितरण गर्न कर्णाली प्रदेश सरकार आन्तरिक मामिला तथा कानुन मन्त्रालयले घाईते तथा अपांगता भएका व्यक्तिलाई निर्वाह भत्ता वितरण कार्यविधि, २०८२ तथा सहिद स्मृति भत्ता वितरण कार्यविधि,२०८१ निर्माण गरि कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । कार्यविधि बमोजिम भत्ता वितरण गर्ने प्रयोजनका लागि मन्त्रालयले नेपाल सरकार, गृह मन्त्रालय वा जिल्ला प्रशासन कार्यालयबाट सहिद वा वेपत्ता भएका व्यक्ति र निजको हकवालाको विवरण तथा घाईते र

अपांगता भएकाहरुको विवरण माग गर्नुपर्ने व्यबस्था छ । पालिकाले जीवन निर्वाह भत्ता २२ जनालाई रु. ५,२८,०००।– र १६ जनालाई सहिद स्मृति भत्ता रु. ३,८४,०००।– वितरण गरेको पाईयो । यसरी भत्ता विवरण गर्दा वास्तविक लाभग्राहीले भत्ता पाएको सुनिश्चित गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : सिद्ध कुमाख गाउँपालिका, सल्यान , कुमाख गाउँपालिका , सल्यान

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
लेखा प्रमुख	जनक राज जोशी	२०८१-११-१८	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
५१०,६४८	०	३,३८९,६२३.३४	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	३,९००,२७१.३४
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्र्यौट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	५१०,७५५
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	०
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	३,३८९,५१६.३४

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		३६६२७३७७.१९	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	२१७५४५०५२	चालु खर्च	०.०
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	१७७७७३८५	पूँजीगत खर्च	७९९१३२७५.२१
राजश्व बाँडफाँट	६४४०९६१४.७	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	२९२५७४३५६.५
आन्तरिक आय	५२९९०४०.६३		
अन्य आय	५५५९३०४४.२३		
कुल आय	३६०६२४१३६.५६	कुल खर्च	३७२४८७६३१.७१
बाँकी मौज्दात		२४७६३८८२.०४	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा २ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

प्राप्ति र भुक्तानीको एकिकृत वार्षिक प्रतिवेदन (बजेट र गैरबजेट निकाय)							
क्र.स./ आर्थिक सङ्केत	विवरण	चालु आ.ब.को कारोबार			गत आ.ब. को कारोबार		
		नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा	नगद	तेस्रो पक्ष भुक्तानी (सोझै भुक्तानी)	जम्मा
	राजस्व, अनुदान र अन्य प्राप्ति						
११०००	कर	६,५७,०६,२६१.३१	०	६,५७,०६,२६१.३१	५,८९,५५,५९१.५२	०	५,८९,५५,५९१.५२
१३०००	अनुदान	२०,१३,६६,०८५.७३	१,२९,२५,३४९.९८	२१,४२,९१,४३५.७१	१८,६३,७४,८५४.८०	२८,५९,६७५.७२	१८,९२,३४,५३०.५२
१४०००	अन्य राजस्व	१८,२१,१४५.७७	०	१८,२१,१४५.७७	१६,६२,३३१.८६	०	१६,६२,३३१.८६
१५०००	विविध प्राप्ति	२१,८४,०८१.५४	०	२१,८४,०८१.५४	०	०	०
क	कुल जम्मा प्राप्ति	२७,१०,७७,५७४.३५	१,२९,२५,३४९.९८	२८,४०,०२,९२४.३३	२४,६९,९२,७७८.१८	२८,५९,६७५.७२	२४,९८,५२,४५३.९०
३	चालु	२०,८३,२०,३७१.१६	७०,५१,६०८.०५	२१,५३,७१,९७९.२१	१९,५९,३४,०३१.६५	२३,५९,६७५.७२	१९,८२,९३,७०७.३७
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	१०,५८,५१,५१३.००	३७,९२,३८४.०५	१०,९६,४३,८९७.०५	४,१७,०२,८५२.९८	११,७९,१३४.७२	४,२८,८१,९८७.७०
२२०००	मालसामान तथा सेवाको उपयोग	९,४९,०९,८००.१६	३२,५९,२२४.००	९,८१,६९,०२४.१६	६,६०,४०,६६५.०३	११,८०,५४१.००	६,७२,२१,२०६.०३
२५०००	सहायता (Subsidy)	१५,२९,३०५.००	०	१५,२९,३०५.००	७,३७,३१,३३७.६४	०	७,३७,३१,३३७.६४
२६०००	अनुदान	०	०	०	६४,८०,२४६.००	०	६४,८०,२४६.००
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	५४,११,६५३.००	०	५४,११,६५३.००	६७,०९,२९०.००	०	६७,०९,२९०.००
२८०००	अन्य खर्च	६,१८,१००.००	०	६,१८,१००.००	१२,६९,६४०.००	०	१२,६९,६४०.००
४	पूंजीगत	७,४०,३९,५३३.२८	५८,७३,७४१.९३	७,९९,१३,२७५.२१	७,२८,२८,८७१.००	५,००,०००.००	७,३३,२८,८७१.००
३१११०	भवन तथा संरचना	१,८२,३९,१७०.२५	०	१,८२,३९,१७०.२५	२,०८,८३,९७२.००	०	२,०८,८३,९७२.००

३११२०	सवारी साधन, मेशिनरी औजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	५४,६६,४९१.६१	०	५४,६६,४९१.६१	३५,१२,५६०.००	०	३५,१२,५६०.००
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च	८०,०००.००	०	८०,०००.००	१९,९०,९०८.००	०	१९,९०,९०८.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण	४,९९,९४,७७९.४२	५५,१९,६४९.९३	५,५५,१४,४२९.३५	४,३५,९५,६२१.००	५,००,०००.००	४,४०,९५,६२१.००
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च	२,५९,०९२.००	३,५४,०९२.००	६,१३,१८४.००	२८,४५,८१०.००	०	२८,४५,८१०.००
ख)	कुल जम्मा भुक्तानी	२८,२३,५९,९०४.४४	१,२९,२५,३४९.९८	२९,५२,८५,२५४.४२	२६,८७,६२,९०२.६५	२८,५९,६७५.७२	२७,१६,२२,५७८.३७
ग)	बचत /कमी (ग = क-ख)	(१,१२,८२,३३०.०९)		(१,१२,८२,३३०.०९)	(२,१७,७०,१२४.४७)	०	(२,१७,७०,१२४.४७)
घ)	धरौटी, आकस्मिक कोष लगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/घट (+/-)	(५,७८,३३२.०६)		(५,७८,३३२.०६)	१७,२२,७९०.६८		१७,२२,७९०.६८
घ.१)	कट्टी रकम भुक्तानी/ दाखिला गर्न बाकी				-२,८३३.००		-२,८३३.००
ङ)	यस आ.ब.को नगद तथा बैंक	(१,१८,६०,६६२.१५)		(१,१८,६०,६६२.१५)	(२,००,४७,३३३.७९)	०	(२,००,४७,३३३.७९)

	मौज्दात (बचत /(कमी)) (ङ = ग+घ)						
च)	गत आ.व.को नगद तथा बैंक मौज्दात	३,६६,२४,५४४.१९		३,६६,२४,५४४.१९	५,६६,७१,८७७.९८		५,६६,७१,८७७.९८
छ)	आ.व. अन्तको बाँकी नगद तथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)	२,४७,६३,८८२.०४		२,४७,६३,८८२.०४	३,६६,२४,५४४.१९	०	३,६६,२४,५४४.१९

सुझाव

स्थानीय तहद्वारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ।निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।
- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फस्र्यौट गर्नुपर्दछ।

- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरुपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- आन्तरिक लेखापरीक्षण नुहने, भएकोमा प्रतिवेदन नदिने, प्रतिवेदनमा उल्लिखित बेहोरा कार्यान्वियन नहुने, आन्तरिक लेखापरीक्षकलाई फरक जिम्मेवारीमा खटाउने गरेकोले आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रभावकारी देखिँदैन। आन्तरिक लेखापरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।
- पालिकामा निर्माणाधीन आधारभूत अस्पताल र कार्यालय भवन समयमै निर्माण सम्पन्न गर्नुपर्दछ । पालिकामा सञ्चालित आधारभूत अस्पतालको कारोबारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन सुत्र प्रणाली बमोजिम गरी पालिकाको वित्तीय विवरणमा खुलासा गर्नुपर्दछ।